

Listy sociální práce

Informační a odborný časopis (nejen) pro sociální pracovníky

49,50 Kč / 2 € ČÍSLO

12

Nabídka kurzů

Institutu vzdělávání APSS ČR na 1. čtvrtletí 2018

Praha 5 (Domov Palata)

Datum	Název semináře	Lektor
8. 2.	Etika v obrazech ve službách sociální péče	Mgr. Andrea Tajanovská
1. 3.	Jak zvládat emoce	PaedDr. Vladimír Šik, Ph.D.
29. 3.	Rosteme díky zvládnutému marketingu	Mgr. Andrea Tajanovská
3. 4.	Terapeutická zahrada s prvky stimulujícími smysly	Mgr. Markéta Jindřichovská Brabencová

Praha 9 (Sociální služby Hejnická)

Datum	Název semináře	Lektor
19. 2.	Preterapie - úvod do problematiky	Mgr. Markéta Vaculová
20. 2.	Validace podle Naomi Feilové I	Mgr. Renata Nentvichová Novotná
5. 3.	Mozkový jogging - trénink paměti	MgA. Bc. Lenka Čurdová
6. 3.	Manipulace s klientem, škola zad	Bc. Milan Prudký
12. 3.	Metodika práce s dobrovolníky	Mgr. Klára Ježková
13. 3.	Proměny stáří a gerontooblek	MgA. Bc. Lenka Čurdová
19. 3.	Problematika zdravotního postižení v zážitkovém semináři	Mgr. Eva Holečková
20. 3.	Závislosti a závislostní chování	Mgr. Ondřej Čalovka
26. 3.	Demence v obrazech	Mgr. Marcela Hauke
27. 3.	Dotahování firemních cílů prostřednictvím koučování a motivace zaměstnanců	PhDr. Jiří Vronský

Brno (DS Věstonická)

Datum	Název semináře	Lektor
17. 1.	Nové nařízení o ochraně osobních údajů	Ing. Petr Štětka
15. 2.	Sociální práce s agresivním klientem	Mgr. Lubomír Pelech
9. 3.	Motivace versus manipulace klienta v sociálních službách	Mgr. Lubomír Pelech
12. 3.	Manipulace s klientem, škola zad	Bc. Milan Prudký
21. 3.	Základy práce s riziky v sociálních službách	Bc. Jan Syrový
5. 4.	Práce s klientem pod vlivem návykových látek	Mgr. Ondřej Čalovka

Ostrava (DS Slunečnice)

Datum	Název semináře	Lektor
19. 3.	Etika v obrazech ve službách sociální péče	Mgr. Markéta Vaculová
22. 3.	Pokojná smrt - akceptace a základy komunikace	Mgr. David Šourek
26. 3.	Etická komunikace s lidmi s mentálním postižením	Mgr. Markéta Vaculová
9. 4.	Aktivizace klientů s Alzheimerovou chorobou s praktickým nácvikem	Mgr. Markéta Vaculová
16. 4.	Demence v obrazech	Mgr. Lucie Pohlová

Tábor (Centrum Univerzita)

Datum	Název semináře	Lektor
5. 3.	Manipulativní chování a jak se mu bránit	Mgr. Jaromír Basler
9. 3.	Proměny stáří a gerontooblek	MgA. Bc. Lenka Čurdová
15. 3.	Motivace versus manipulace klienta v sociálních službách	Mgr. Michaela Veselá
22. 3.	Náměty na tvorbu individuálních plánů v pobytových službách	Mgr. Lucie Bicková
3. 4.	Validace podle Naomi Feilové I.	Mgr. Renata Nentvichová Novotná
6. 4.	Aktivizace klientů s Alzheimerovou chorobou s praktickým nácvikem	MgA. Bc. Lenka Čurdová
13. 4.	Základní krizová intervence	Mgr. Kristýna Farkašová

České Budějovice (Česká maltéžská pomoc)

Datum	Název semináře	Lektor
2. 3.	Demence v obrazech	Mgr. Andrea Tajanovská
9. 3.	Etika v obrazech ve službách sociální péče	Ing. Renata Kainráthová
23. 3.	Příprava poskytovatele na inspekci kvality	Mgr. Lucie Bicková

Palác Charitas (Karlovo náměstí, Praha)

Datum	Název semináře	Lektor
22. 1.	Nové nařízení o ochraně osobních údajů	Ing. Petr Štětka

Kontakt: Mgr. Magda Dohnalová, e-mail: institut@apsscr.cz, tel.: 724 940 126, www.institutvzdelavani.cz

Listy sociální práce

Čtvrtletník vydávaný
Asociací poskytovatelů
sociálních služeb ČR

Vančurova 2904, 390 01 Tábor,
tel./fax: +420 381 213 332,
www.apsscr.cz, www.listysp.cz,
IČO 604 458 31

- **Ročník:** V.
- **Číslo:** 12 – ZIMA 2017
- **Cena:** 49,50, roční předplatné 199 Kč / 8 €
- **Vychází:** V Táboře 31. prosince 2017
(příští číslo vyjde v březnu 2018)
- **Redakce:**
Mgr. Veronika Hotová
e-mail: sefredaktor@apsscr.cz
tel.: 607 056 221
- **Jazyková korektura:**
Mgr. Tamara Kajznerová a redakce
- **Redakční rada:**
Mgr. Veronika Hotová (šéfredaktorka);
PhDr. Radek Suda;
Mgr. Petr Hanuš;
doc. PhDr. Lenka Haburajová Ilavská, Ph.D.;
Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA;
PhDr. Pavla Kodymová, Ph.D.;
Mgr. Andrea Faltysová, MBA;
Ing. Daniela Lusková, MPA;
prof. JUDr. Igor Tomeš, CSc.;
Mgr. Michal Volák, DiS.;
PhDr. Melanie Zajacová;
Mgr. Petra Zdražilová;
Mgr. Petra Zimmelová, Ph.D.;
Mgr. David Pospíšil, DiS.
- **Grafické zpracování a tisk:**
RUDI, a. s.
Komenského 1839, 390 02 Tábor
- **Distribuce a objednávky:**
SEND Předplatné, s. r. o.
Ve Žlábku 1800/77, hala A3
193 00 Praha 9 – Horní Počernice
www.send.cz
tel.: 225 985 225, 777 333 370
e-mail: send@send.cz
- **Objednávky a distribuce na Slovensku:**
MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.
P. O. Box 169, 830 00 Bratislava, Slovensko
Tel.: 00421/2/67201931-33 predplatne
e-mail: predplatne@press.sk, www.press.sk
- **Příspěvky a inzerce:** Příspěvky mohou být redakčně upravovány a kráceny. Za obsah inzerce odpovídá zadavatel. Přebírání krátkých úryvků článků je možné pouze s uvedením názvu časopisu a článku, jména autora, čísla ročníku, vydání a strany. Přebírání celých článků či jejich částí přesahujících jeden odstavec je možné pouze s písemným svolením redakce.
- **Registrace:** MK ČR E 21365, ISSN 2336-2332

Z obsahu čísla:

- 4 Úvodníky
(Veronika Hotová, Andrea Faltysová)
- 5 Sociální zemědělství a sociální farma jako prostor pro sociální práci (1. díl)
(Eliška Hudcová)
- 7 Vzdělávání pěstounů je součástí sociální práce
(Daniela Lusková)
- 9 Desatero dobré praxe sociální práce při řešení nepříznivé sociální situace
(Veřejný ochránce práv)
- 10 Role sociálních pracovníků a pracovníc při prosazování práva na rovné zacházení
(Petra Zdražilová)
- 13 Etický kodex sociálních pracovníků
(Profesní svaz sociálních pracovníků v sociálních službách APSS ČR)
- 15 Katalog prací, povolání sociální pracovník a jeho zařazení do platové třídy
(Ilona Kolářová)
- 16 Sociálna práca na Slovensku – Príbeh jednej profesie a vedného oboru po spoločensko-politických zmenách v roku 1989
(Peter Brnula)
- 18 Spolek sociálních pracovníků a jeho cesta dějinami české sociální práce
(Pavla Kodymová)
- 19 Výkon činností sociálního kurátora
(Marika Jelínková)
- 21 Koncept paliatívnej starostlivosti a sociálna práca so zomierajúcimi
(Katarína Sedlářová)
- 23 Reakce na příspěvek Úřadu práce ČR „Veřejná služba pomáhá i v sociální oblasti“
(Michal Volák)
- 26 Informační servis

Listy sociální práce míří ke slovenským sousedům!

Časopis Listy sociální práce je nově distribuován i na Slovensku. Pro Slovenskou republiku lze časopis objednat na www.press.sk/odborne-casopisy/listy-socialni-prace/.
Cena ročního předplatného (4 čísla časopisu) je 8 €.

Editorial

Milí čtenáři,

tímto číslem Listů
sociální práce, které
držíte v ruce, se
loučíme s rokem

2017. Na konci každého roku, když stojíme poslední den o půlnoci pod ohňostrojem, máme trochu otevřenější oči vůči tomu, co se odehrálo v roce uplynulém. Ať už se to týká našich pracovních záležitostí, anebo těch osobních. Ačkoliv ty osobní nás ale většinou ovlivňují přece jen trochu víc. Více vnímáme ty momenty, kdy jsme chybovali, a víc vnímáme i to, co se nám podařilo a na co můžeme být hrdí. Také se díváme s větší důvěrou do budoucnosti a máme hrdinský pocit, že další rok bude lepší, úspěšnější, že se nám spousta věcí bude víc dařit, že i my budeme lepší. Bohužel se často 1. ledna probudíme už s menším odhodláním, které se ještě každým dnem zmenšuje. Já Vám na konci roku 2017 přeji, abyste odhodlání ztráceli co nejméně, abyste i ty hrdinské pocity, že všechno zvládnete, pociťovali co nejčastěji i v průběhu klasického roku. Važte si všech pěkných momentů, kdy jste byli úspěšní a něco se Vám podařilo, a z těch horších se poučte, ale zbytečně se jimi netrapte. Život je totiž hrozně krátký na to, abychom se zaměřovali více na to špatné než na to dobré. Přelom starého a nového roku Vám doufám zpřijemní i čtení nového čísla našeho časopisu. A je skoro symbolické, že právě v tomto čísle se objevuje Etický kodex sociálních pracovníků APSS ČR či Desatero dobré praxe sociální práce při řešení nepříznivé sociální situace Veřejného ochránce práv.

Vám všem sociálním pracovníkům, ale i příznivcům sociální práce, přeji do roku 2018 jen to nejlepší, a ačkoliv se stále opakuji, i to, abyste svou práci dělali vždy s chutí a nadšením.

Mgr. Veronika Hotová
šéfredaktorka

Úvodník

Ráda bych tento úvodník začala citátem: „Každý může mnohé změnit a každý by se o to měl pokusit“ (J. F. Kennedy). Aby bylo vůbec možné realizovat celospolečenskou debatu o sociální práci, je zapotřebí nejprve představit, co vlastně tento „obecný termín“, respektive profese, představuje, jaká jsou její úskalí, problémy, ale také hodnoty a chvíle štěstí, které sociální práce přináší jak jejím klientům, tak i sociálním pracovníkům, kteří tento pro mnohé naprosto neurčitý obecný pojem konkrétně a prakticky realizují v praxi.

Zcela běžně se setkáváme s tím, že ze svého laického pohledu téměř každý „ví a zná“, co je podstatou sociální práce a co vše obnáší. Nicméně při hlubší debatě obvykle zjišťujeme, že pro většinu společnosti splývá tento pojem především se sociálními službami a jejich vymezením, nebo zjistíme, že se sice skutečně hovoří o sociální práci, ale absolutně se nedoceňuje její náročnost a důležitost pro společnost.

Co s tím my, jako sociální pracovníci, můžeme udělat? O naší práci mluvit! Pojďme nejenom trpně snášet mediálně negativní kauzy, ale sami aktivně o své práci hovořit, tedy hovořit o tom, že se jedná o důležitou práci pro společnost, a také vysvětlovat, proč je tak důležitá, mluvit o tom, co obnáší dělat sociální práci, co musíme vystudovat, abychom ji mohli dělat, ale i zdůrazňovat, že se musíme vzdělávat celý život a proč... Vždyť sociální práce je služba. Tedy tak ji chápu já. Ovšem služba, ve které je zapotřebí mít nejen velké množství odborných znalostí a dovedností, ale také určité osobnostní předpoklady, a neméně důležité je i nechovat se rutinně. Je to oblast, kterou nelze obecně kvantifikovat a normovat, konkrétně a bezezbytku naplánovat. Sociální práce je živá, proměnlivá a spontánní, stejně jako její klienti, kteří stojí ve středu jejího zájmu. Stejně tak ovšem dokáže být únavná, složitá, nedoceněná, plná pochybností a obav. Sociální práce je totiž služba životu.

Je toho tedy hodně, o čem bychom měli hovořit, aby se o sociální práci „začalo mluvit“ opravdu. Společnost by měla vědět, že sociální pracovník není pouze člověk, který „odebírá děti z rodin“ nebo osoba, která vyplácí dávky „těm, kteří se sami nesnaží, a proto si je nezaslouží“, a současně bychom měli dát najevo, že jsme sice vždy připraveni pomoci, ale že kvalitně poskytnutá podpora a pomoc nespočívá v tom, že na sebe převzeme zodpovědnost za vlastní život klienta a bezpodmínečně za něj a pro něj vše vykonáme.

Mám radost, že s mediálním obrazem sociální práce a s osvětou vůči veřejnosti můžeme pracovat mimo jiné i v rámci projektu Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II. V rámci tohoto projektu se připravuje několikero aktivit, které mají sociální práci napomoci, aby se o ní mluvilo v pozitivním světle. V září 2017 jsme také uspořádali Podzimní školu sociální práce, na které jsme se stovkou sociálních pracovníků celý týden pracovali s aktuálními tématy sociální práce. Nesmírnou radost mi pak přinesla zpětná vazba z akce, kterou lze shrnout takto: „Uvědomila jsem si, že když já nebudu mluvit o sociální práci hezky, těžko o ní budou hezky mluvit jiní. Takže už si neříkám „socka“ a napomínám i kolegyně a vysvětluji jim, proč by si takto neměly říkat.“ Kdyby jen toto bylo přínosem celé akce (jakože nebylo), splnila by beze zbytku svůj účel.

Dovolte mi proto popřát Vám, abyste v příštím roce byli hrdí na to, že jste sociální pracovníci, a abyste měli čas, chuť a sílu mluvit o sociální práci a o tom, co se Vám v ní povedlo. Samozřejmě že Vám také přeji mnoho štěstí, zdraví a osobních i pracovních úspěchů, Božího požehnání, lásky a radosti.

Mgr. Andrea Faltysová, MBA

PF 2018

Všem sociálním
pracovníkům, a nejen jim, přejeme
v roce 2018 mnoho štěstí,
úspěchů a radosti.
Ať hezké okamžiky dalece
převáží ty horší, které
k životu patří také.

Redakční rada Listů sociální práce

Sociální zemědělství a sociální farma jako prostor pro sociální práci

1. díl

Text: Mgr. Bc. Eliška Hudcová,
antropoložka a sociální pracovnice,
elahudec@seznam.cz.

KRÁTCE O ZEMĚDĚLSTVÍ

Pod pojmem zemědělství si obvykle představíme produkci potravin, krmiv, vláknin a energetických surovin prostřednictvím cíleného pěstování rostlin a chovu domestikovaných hospodářských zvířat. Lidský rozměr se zde zmiňuje v souvislosti se stárnutím a nedostatkem pracovních sil v zemědělství nebo s vytlidňováním rurálních oblastí (Program rozvoje venkova, 2014). Mezi hlavní charakteristiky zemědělství patří vázanost k půdě, tedy je navázáno převážně na venkovské prostředí (viz např. Pospěch a kol., 2014, 55–60). Zemědělství spojujeme s těžkými a velkými stroji, které brázdí naše pole. Přesto ale existují menší a často ekologické farmy, které nevnímají půdu pouze jako zpenžitelný a odosobněný kapitál (Norberg-Hodge, Merrifield and Gorelick, 2002), ale jejich ústředním tématem je zachování kvalitní krajiny, biodiverzity a společenské koheze; právě zde se otevírá prostor pro sociální zemědělství.

SOCIÁLNÍ ZEMĚDĚLSTVÍ

Sociální zemědělství svým způsobem navrácí zemědělství ke svým kořenům, kdy zemědělský statek naplňoval roli důležitého sociálního činitele venkovské společnosti, poněvadž sdružoval obyvatele konkrétní lokality k aktivitám nejrozličnějšího typu. Zaujímal místo hlavního zaměstnavatele, podporoval místní tradice, potažmo kulturu, ale také poskytoval nenásilnou formou možnosti integrace lidem, kteří by se jinde ve společnosti obtížně uplatnili. Po zkušenosti násilné kolektivizace půdy v minulém století (Feierabend, 1952/2007) a postupné intenzifikaci a mechanizaci se od 90. let 20. století objevuje diskurz o multifunkčním zemědělství, od něhož se očekává starost o obnovitelné zdroje, krajinu, vodní hospodářství a také socioekonomickou stabilitu a nové příležitosti na venkově (Renting, Rossing, Groot et. al., 2009).

Podobný posun probíhá v posledních desetiletích také v sociální oblasti. V rámci inovací v sociální práci a deinstitucionalizaci sociálních služeb se hledá jejich větší uplatnění směrem ke komunitní práci a využívají se alternativní terapeutické

Foto: Eliška Hudcová

přístupy, včetně těch „zelených“, pro poskytnutí kvalitní sociální péče potřebným jedincům (viz např. Jindřichovská, 2014).

Sociální zemědělství „naskakuje“ na tyto trendy. Jako mezioborová oblast se kromě již zmíněného multifunkčního zemědělství a sociální práce dotýká také problematiky chudoby a sociálního vyloučení, respektive sociální integrace na venkově, rozvoje venkovských komunit, environmentálního vzdělávání a sociální a ekologické ekonomiky. Jako takové nemá v České republice přesnou definici, obecně však vychází ze Stanoviska EHSV (2012: 2), které uvádí, že sociální zemědělství je „*inovativní přístup sdružující dva koncepty: multifunkční zemědělství a sociální služby / zdravotní péči na místní úrovni. Přispívá v rámci produkce zemědělského zboží k blahobytu a sociální integraci osob, jež mají specifické potřeby.*“

Sociální zemědělství podle tohoto vymezení podporuje kvalitu života všech lidí,

kteří se cítí být jakýmkoli způsobem dočasně či dlouhodobě vyloučení ze společnosti, a to prostřednictvím aktivit a práce ve faremním prostoru, v interakci s rostlinami, zvířaty, půdou, na čerstvém vzduchu i v nezemědělské organizaci a často v méně formálním prostředí. Sociální zemědělství se tímto způsobem rovněž snaží navrátit do zemědělství sociální rozměr, obnovit jeho integrační potenciál a podílet se na přátelském, přístupném a udržitelném venkově.

Sociální zemědělství lze také přiblížit a konkretizovat (viz schéma č. 1).

SOCIÁLNÍ ZEMĚDĚLSTVÍ A SOCIÁLNÍ PRÁCE

Aktivita na farmě a v zemědělství naplňují mnoho účelů sociální práce. Definice sociální práce podle Mezinárodní federace sociálních pracovníků říká, že „*sociální práce podporuje sociální změnu, řešení*

Zaměření na produkci

Cíl – zaměstnávání

Vytváření pracovních míst pro osoby z různých cílových skupin na běžných nebo chráněných pracovních místech za pomoci jak finančních příspěvků a podpor (např. příspěvků na mzdy, povinné plnění apod.), tak i nefinančních benefitů (spolupráce s odborníky na zaměstnávání, identifikace specifických přístupů apod.).

Zaměření na služby a podporu

Cíl – péče a příprava na zaměstnání a aktivizační činnosti

Soubor činností, které jsou realizovány s cílem připravit osoby pro integraci na běžný nebo chráněný trh práce. Do této skupiny patří i soubor sociálních intervencí zaměřených na aktivizaci, sociální rehabilitaci apod., určených pro osoby, u kterých je možnost integrace na trh práce minimální, a tyto služby mají terapeutický charakter.

Zaměření na vzdělávací činnosti

Cíl – vzdělávání a další činnosti

Jednorázové i dlouhodobé aktivity vzdělávacího a osvětového charakteru, které jsou přímo navázány na zemědělskou činnost a na venkovské prostředí. Jejich cílem je rozvíjet znalosti a vztah k venkovu a přírodě a dále podporovat rozvoj a životaschopnost venkova. Jsou připravovány hlavně pro děti, mládež, seniory a širokou veřejnost.

Zdroj: Chovanec T., Hudcová E., Moudrý J. (2015), upraveno autorkou.

problémů v mezilidských vztazích a posílení a osvobození lidí za účelem naplnění jejich osobního blaha. (...) Užívaje teorií lidského chování a sociálních systémů, sociální práce zasahuje tam, kde se lidé dostávají do kontaktu se svým prostředím. Pro sociální práci jsou klíčové principy lidských práv a společenské spravedlnosti.“

Matoušek (2008) toto vymezení sociální práce doplňuje o rámec společenské solidarity, naplňování individuálního lidského potenciálu, dosahování způsobilosti k sociálnímu uplatnění a vytváření podmínek pro toto uplatnění. Prostřednictvím variabilních činností v přátelském a neformálním prostředí farmy je podporován jedinec, který se nachází v obtížné sociální situaci na více úrovních. Na individuální rovině ve fyziologické oblasti zlepšováním či obnovou jemných i hrubých motorických funkcí, zlepšováním fyzické kondice, koordinace či rovnováhy. V kognitivní oblasti si jedinec při zapojení do faremních činností trénuje pozornost, koncentraci, paměť, pohotovost a zlepšuje komunikační schopnosti, neboť se pohybuje v různorodém kolektivu, v němž je přirozeně veden k interakci s ostatními. V emocionální oblasti vyvolávají setkání s rostlinami, zvířaty a venkovním prostředím radost, zájem o budoucnost a pozitivní prožitek odpovědnosti. Na úrovni pedagogické pak jde o získávání nových dovedností, poznatků, informací a učení nápodobou. Co se týká sociálních dovedností, setkává se jedinec s ostatními lidmi, může cítit přináležet ke skupině, s níž se identifikuje, má příležitost pohybovat se mimo instituci či opuštěnou domácnost, dostává se do pomáhajícího prostředí, kde však pracuje i s neterapeutickým personálem. To vše pomáhá k zlepšování vnímání vlastního já a zvýšení vlastní hodnoty. Díky pobytu na sociální farmě se znevýhodněný jedinec může po dlouhé době cítit opět potřebný, jak shrnuje působení sociálních farem na různé cílové skupiny sociální práce ve svém výzkumu Marjolein Elings (2012).

SOCIÁLNÍ ZEMĚDĚLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

V České republice se sociální zemědělství tematizuje několik posledních let hlavně díky zapojení do nejrůznějších mezinárodních měkkých projektů s touto tematikou (Hudcová, 2016). Na Ministerstvu zemědělství se od roku 2015 pravidelně schází Pracovní komise sociálního zemědělství, souběžně probíhá mapování sociálně zemědělských aktivit a sociálních farem v ČR. Některé ze sociálních farem naplňují všechny tři výše uvedené cíle, některé se zaměřují převážně na vzdělávací a komunitní aktivity, jiné zase vytvářejí

Foto: Radovan Žitník

především chráněná pracovní místa.

Od roku 2015 probíhá také mnoho osvětových aktivit, veřejných setkání, seminářů a konferencí, často propojených s propagací problematiky sociálního podnikání. V oblasti vzdělávání se téma objevuje na zemědělských fakultách v rámci předmětů multifunkční zemědělství, na VOŠ Jabok je jedenkrát za rok k této tematice nabízen akreditovaný kurz. V neposlední řadě probíhá v současnosti mezinárodní projekt *Social Farming in Higher Education*, na němž se podílí VOŠ Jabok a Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity. Cílem tohoto projektu je vytvořit soubor otevřených a veřejně dostupných učebních materiálů pro vzdělavatele v sociální práci i zemědělství, aby se toto téma včas dostalo k mladým posluchačům. Ti budou takto vybaveni umět vytvářet nebo vstupovat do faremního prostředí, aby se podíleli na podmínkách pro sociální integraci, kvalitu života jedinců a naplnění osobního blaha pro ty, kteří jsou odkázáni na pomoc druhých lidí (Hassink, van Dijk, eds., 2006).

Seznam použité literatury:

- Elings, E. (2012). *Effects of care farms. Scientific research on the benefits of care farms for clients*. Wageningen: Plant Research International.
- Feierabend, L. (1952/2007). *Zemědělské družstevnictví v Československu do roku 1952*. Volary: Stehlík.
- Hassink, J., M. van Dijk, eds. (2006). *Farming for Health: Green care Farming across Europe and the United States of America*. Dordrecht: Springer.
- Hudcová E. (2016). *Tematizace a konceptualizace sociálního zemědělství ve vztahu k sociálnímu podnikání*,

multifunkčnímu zemědělství a přístupům green care v České republice. Fórum sociální politiky, 5/2016.

- Chovanec T., E. Hudcová, J. Moudrý. (2015). *Sociální zemědělství, představení konceptu*. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR.
- Jindřichovská, M. (2014). *Zahradní terapie jako součást ergoterapie. Sociální služby, Srpen-září 2014*.
- Matoušek, O. (2008). *Slovník sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál.
- Norberg-Hodge, H., T. Merrifield, S. Gorelick. (2002). *Bringing the food economy home: The social, ecological and economic benefits of local food*. Dartington, Devon: International Society for Ecology and Culture.
- Pospěch, P. a kol. (2014). *Vynalézání venkova v ČR po roce 1989*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK).
- Program rozvoje venkova na období 2014–2020, schválený vládou ČR dne 9. 7. 2014. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR. Dostupný z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/aktuality/vlada-schvalila-program-rozvoje-venkova.html>.
- Renting, H., W. A. H. Rossing, J. C. J. Groot et al. (2009). *Exploring multifunctional agriculture. A review of conceptual approaches and prospects for an integrative transitional framework*. Journal of Environmental Management. 90. s. 112–123.
- Stanovisko EHSV (2012). *Sociální zemědělství – ekologická péče a politiky v sociální a zdravotní oblasti*. Brusel: EHSV NAT/539.

Vzdělávání pěstounů je součástí sociální práce

S novelou zák. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen ZSPOD), přišla řada novinek podporujících pěstounské rodiny a jejich schopnost ve svém úkolu úspěšně obstát. Jednou z nových věcí byla povinnost vzdělávání pěstounů. Vzdělávání běží pět let, během nichž jsme nabýli zkušenosti kladné i záporné.

Text. Ing. Daniela Lusková, MPA,
viceprezidentka APSS ČR, metodička
Podzámčí, agentury podpory rodiny
a služeb, o. p. s.

LEGISLATIVNÍ RÁMEC

ZSPOD ve svém § 47a stanoví práva a povinnosti osoby pečující a osoby v evidenci. Konkrétně v písm. d) a f) ukládá právo na zprostředkování nebo zajištění bezplatné možnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti a povinnost zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě v rozsahu 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích. Zákonodárce chtěl tímto zajistit pěstounům možnost získat informace a naučit se dovednostem, které každodenní péče o dítě, jež ve většině případů má svá specifika, vyžaduje. Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení ZSPOD (dále jen vyhláška), vymezuje okruhy pro zvyšování znalostí a dovedností.

Okruhy:

- Získávání nových informací a schopností v oblasti péče o dítě;
- získávání znalostí a dovedností při péči o specifické skupiny dětí, zejména dětí jiného etnika, dětí se zdravotním postižením, sourozeneckých skupin, dětí, které zažily týrání, zneužívání či zanedbávání;
- poskytování péče při změnách spojených se vzděláváním nebo vývojovými fázemi dítěte;
- zvládání krizových situací;
- návrat dítěte do původní rodiny a přechod do náhradní rodiny;
- příprava dítěte na osamostatňování související se zletilostí a odchodem z náhradní péče, s ohledem na věk dítěte a jeho vývojové a sociální potřeby.

Další ujednání ohledně vzdělávání jsou na vzájemné dohodě mezi pěstounem a doprovázející organizací, avšak odpuštění této povinnosti zčásti nebo úplně sjednat nelze. Doprovázející organizace je povinna dle standardů uvedených ve vyhlášce, konkrétně dle kritéria 10b, mít písemně zpracována pravidla pro způsob

hodnocení naplňování cílů uzavírané dohody o výkonu pěstounské péče a z logiky věci lze dovodit, že podle těchto pravidel postupuje. Cílem dohody je naplnění práv a povinností pěstouna, mimo jiné tedy také právo a povinnost vzdělávání. *Základní princip výkonu sociální práce doprovázející organizace je adekvátní podpora rodiny a pěstouna s cílem zajištění bezpečného a láskyplného prostředí pro dítě. Klíčový sociální pracovník trvale vyhodnocuje potřeby pěstouna, je s ním v pravidelném kontaktu, a podle toho naplňuje jeho vzdělávací plán ve 12měsíčním cyklu.*

Doprovodná organizace je povinna zajistit 24 hodin bezplatného vzdělávání pro pěstouna, s nímž má uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče, a zároveň pěstoun má zákonnou povinnost toto vzdělávání absolvovat.

VZDĚLÁVÁNÍ OČIMA PĚSTOUNŮ

První reakce pěstounů na vzdělávání byly ambivalentní, někdo opatření podpory vítal, jiný je považoval za zbytečné. Pozitivně hodnotili vzdělávání pěstouni, kteří byli na roli připravováni už v rámci příprav pěstounů. Naopak s nepochopením se vzdělávání setkalo u přibuzenských pěstounů, zejména pak v kategorii „babička a dědeček“. Po pěti letech lze konstatovat, že skupina pěstounů, jež vzdělávání akceptuje, roste, mimo jiné také proto, že jsou na tuto povinnost předeem připravováni od sociálních pracovníků obcí.

V terénu nyní zaznamenáváme jev, s nímž se jako sociální pracovník nemohu ztotožnit. Je to únik ze vzdělávací povinnosti, dokonce i v rafinovaných podobách. Někteří pěstouni nejsou schopni dodržovat vzdělávací časy, přicházejí

V terénu nyní zaznamenáváme jev, s nímž se jako sociální pracovník nemohu ztotožnit.

pozdě, odcházejí v polovině kurzu pod různými záminkami (například, že musí jít volit, uvařit oběd atd.). Doprovázející organizace z obavy ze ztráty klienta (a příspěvku) či neschopnosti zajistit adekvátní spolupráci s orgánem sociálně-právní ochrany (dále jen OSPOD) toto jednání akceptují a dokonce ve svých zprávách o tomto OSPOD ani neinformují. Děje se i to, že se pěstouni zcela bezostyšně vzájemně falešně podepisují na prezenčních listinách, přičemž přítomný sociální pracovník na to hledí a tiše souhlasí. V tomto případě rozhodně nejde o „lidský přístup“, ale o selhání sociálního pracovníka na plné čáře. Nutno ovšem podotknout, že ačkoli se jedná o zákonnou povinnost pěstouna, není nijak vymahatelná ze strany doprovázející organizace a ani OSPOD.

Děje se i to, že pěstouni záměrně fluktuují mezi doprovázejícími organizacemi, aby se vyhýbali svým povinnostem, včetně vzdělávání, přičemž přebírající organizace nežádá informaci o naplnění povinnosti pěstouna od OSPOD, přestože by ji OSPOD ve svých pravidelných zprávách od doprovázející organizace měl ve spisové dokumentaci mít. Doprovázející organizace pouze přijmou „dobré slovo“ pěstouna, který prohlásí, že vzdělávání splnil, i když neabsolvoval ani hodinu. Výjimkou nejsou případy, kdy se pěstoun po celý rok vzdělávání vyhýbá, v posledním čtvrtletí změnil provázející organizaci a ta neučiní ve prospěch klienta a jeho vzdělávání vůbec nic, protože dostane už jen 8–12 tisíc korun. Toto vše se děje, ačkoli je na trhu značné množství vzdělávacích aktivit v různých a dostupných formách. *Zdůrazňuji, že za správné provedení doprovázení pěstounské rodiny v plném rozsahu, tedy včetně vzdělávacích aktivit, zodpovídá klíčový pracovník. Ten sleduje pěstounovy potřeby, společně s ním je průběžně vyhodnocuje a reaguje na ně adekvátním vzděláváním. K tomu patří i to, že vzdělávání zajišťuje průběžně, nikoli až v posledním měsíci před uplynutím lhůty.*

FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

Na trhu vzdělávání pro pěstouny jsou dostupné formy v dostatečném spektru témat, které pohodlně umožní pěstounovi a organizaci povinnost naplnit. Za zcela stěžejní považují prezenční formu výuky, a to buď 6–8hodinové semináře ve všední den, v sobotu nebo prodlouženou víkendovou formou. Kratší semináře jsou také dostupné, nejsou však tolik efektivní. Z pohledu lektora nedojde k zásadnímu propojení posluchače s lektorem, ani propojení mezi posluchači, které vyžaduje určitý čas a na kterém lze poté stavět sdílení vlastních zkušeností. Naopak významnější oblibu získávají víkendové pobyty s doprovodnými aktivitami pro děti, které vedou k rozvoji přátelských vztahů mezi pěstounskými rodinami, vzájemné podpoře a sdílení. Z hlediska efektivity pro pěstouna se jeví jako nejlepší, z hlediska organizace je organizačně a finančně nejnáročnější formou vzdělávání.

Vzdělávání formou samostudia literatury nelze z principu výkonu sociální práce realizovat tak, že sociální pracovník uzná přečtení jakékoli knížky, v jejímž názvu zazní pojem „dítě“. Téma musí odpovídat tématům určeným vyhláškou. To znamená, že předmětnou literaturu sociální pracovník organizace přečte a zaručí se vypracováním anotace, že určeným tématům odpovídá. Přečtení knihy musí pěstoun dokázat a sociální pracovník ověřit, a to osobním rozhovorem o obsahu knihy v rámci pravidelného kontaktu s rodinou nebo vyplněním testu, který se k literatuře vztahuje. Rozhovor poté sociální pracovník zaznamenává do zápisu z jednání nebo vyplněný test zakládá do spisu jako důkaz vzdělávání.

Obdobnou formou je e-learningové vzdělávání, které je realizováno přes elektronické aplikace. Za obsah ručí dodavatel kurzu, je tedy nutné ověřit, o jakého dodavatele jde, jakou má zkušenost se sociálně-právní ochranou dětí. Téma kurzu opět musí odpovídat vyhlášce. Pěstoun v roli studenta projde teoretickou částí a poté absoluuje test. Aplikace generuje osvědčení nebo raport jedině po úspěšném splnění testu, jenž je poté zakládán do spisu doprovodné organizace.

Podle našich současných zkušeností je optimální struktura vzdělávání pro pěstouna 8–12 hodin prezenční výuky, 4–8 hodin samostudia literatury a 8 hodin e-learningového kurzu. Ovšem není to dogma, každý pěstoun má jiné výchozí a aktuální podmínky pro vzdělávání, zákon formu neurčuje. Někdo preferuje výhradně prezenční formu, extrémně pracovní vyčerpání pěstouni naopak e-learning. U všech forem je však

třeba zajistit řádné naplnění a doložit, že pěstoun vzdělávání skutečně absolvoval, a to nejen z důvodu prospěchu pěstouna a svěřeného dítěte, ale také pro inspekci sociálně-právní ochrany dětí a kontrolu čerpání SPVPP.

FINANCOVÁNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Doprovodná organizace je povinna zajistit 24 hodin bezplatného vzdělávání pro pěstouna, s nímž má uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče, a zároveň pěstoun má zákonnou povinnost toto vzdělávání absolvovat. V případě, že pěstoun potřebuje vzhledem ke své situaci vzdělávání v širším rozsahu, je možné ho ze strany doprovázející organizace zajistit a uhradit celé nebo ho spolufinancovat na základě dohody s pěstounem. Z hlediska financování vzdělávání poskytnutého nad rámec zákonné povinnosti je však třeba řádně zdokumentovat potřebu pěstouna a prokázat tak případné kontrole čerpání státního příspěvku na výkon pěstounské péče efektivitu takto vynaložených prostředků. Prokázání efektivity je nutné i u extrémně drahých kurzů, které z nějakého důvodu svojí cenou překračují cenu v čase a místě obvyklou. Takovým vzdělávacím aktivitám však doporučuji se vyhnout.

Se vzděláváním souvisí také zajištění občerstvení. Některé organizace hradí občerstvení i obědy. Objem finančních prostředků vynaložených na občerstvení i obědy však nesmí překročit obvyklou výši. Osobně nepovažuji financování obědů na 6–8hodinovém kurzu za správný postup a efektivní výdaj. Obvykle postačí káva, čaj a voda, případně kousek sladkého nebo slaného pečiva.

Praxe je různá také při zajišťování ubytování na víkendových pobytech. Některé organizace ponechávají ubytování a stravování v režii pěstounů, neboť na toto nemají pěstouni zákonný nárok, a hradí pouze náklady na pronájem učebny, lektora a doprovodný personál. Některé organizace hradí ubytování i stravování pěstounů i dětí v doprovodném programu nebo některou část, což metodika k čerpání SPVPP v přiměřené míře umožňuje. Tyto záležitosti jsou předmětem ujednání v dohodě o výkonu pěstounské péče. Nutné je však pamatovat na to, že pokud se vzdělávání koná více dní za sebou, musí

v každém z nich být zařazen 6hodinový vzdělávací blok, aby náklady spojené s noclehem mohly být uznány jako oprávněné.

KVALIFIKACE LEKTORŮ

Povinnost doprovázející organizace v oblasti vzdělávání pěstouna je dána § 47a odst. 2, písm. d) a může být naplněna zprostředkováním nebo zajištěním bezplatné možnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti. Jedná-li se o zprostředkování, jde o nákup vzdělávací aktivity, která odpovídá okruhům z vyhlášky a potřebám pěstouna. Avšak zajištěním je míněna organizace vzdělávání pod „hlavičkou“ doprovázející organizace, které má poté dopady do kvalifikace lektorů (forma vztahu s lektorem na pracovní smlouvu, DPP nebo externě na fakturu nehraje roli). Zajištění vzdělávání je výkonem sociálně-právní ochrany dětí dle § 48 odst. 2 písm. d) a vztahuje se tedy na tuto oblast také související ustanovení § 49a upravu-

Podle našich současných zkušeností je optimální struktura vzdělávání pro pěstouna 8–12 hodin prezenční výuky, 4–8 hodin samostudia literatury a 8 hodin e-learningového kurzu.

jící odbornou způsobilost pro poskytování sociálně-právní ochrany pověřenými osobami. Stručně řečeno, lektor musí mít ukončené vysokoškolské studium v určených studijních programech nebo vyšší odbornou školu v určených programech nebo musí být diplomovanou zdravotní sestrou. Případně musí splňovat kvalifikaci dle § 49a odst. 2, písm. c) a d). Každý takový lektor je v rámci povinností vztahujících se k pověření vydanému dle § 49 ZSPOD oznamován krajskému úřadu do 15 dnů od započetí činnosti i 15 dnů po skončení činnosti. V případě, že lektor nesplňuje kvalifikaci nebo nebude vykonávat lektora více jak dva roky, lze postupovat podle § 49a odst. 5 a takového lektora krajskému úřadu dle § 49 odst. 2, písm. b) neoznamovat. Avšak vždy na takovém kurzu musí být přítomna odborně způsobilá osoba, jež kvalifikaci splňuje a vykonává nad nekvalifikovaným lektorem dozor. ■

Zdroje:

- Zákon 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí.
- Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí.
- Normativní instrukce MPSV č. 17/2013.

Desatero dobré praxe sociální práce při řešení nepříznivé sociální situace

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

Z podnětů, kterými se zabývám, často vyplývá, že pro řešení nepříznivé situace člověka by bylo vhodné využít možností sociální práce. Tato však často není vykonávána tak, jak by bylo potřeba, nebo není vykonávána vůbec. Cílem tohoto desatera je přiblížit sociálním pracovníkům, jak na sociální práci nahlíží a co od nich očekávám. Současně je však nezbytné vnímat, že sociální práce je profese (či povolání), pro jejíž výkon nestačí chuť a odhodlání pomáhat. Jde o činnost, která vyžaduje odbornost, celoživotní vzdělávání a osobní rozvoj sociálního pracovníka.

Být sociálním pracovníkem je práce náročná a společností, někdy samotnými klienty a těmi, kteří sociální pracovníky zaměstnávají, nedocenená. I proto chci nejenom vyjádřit, co čekám od sociálních pracovníků, ale také, co vidím jako povinnost státu (obcí, resp. obecních úřadů, Úřadu práce), příp. dalších zaměstnavatelů. Za velmi důležité považuji především zajištění důstojných a vyhovujících pracovních podmínek, odpovídajícího finančního ohodnocení, podpory a podmínek pro další vzdělávání a osobní růst, zajištění supervize nebo jiné formy externí podpory. Jako jednu z nejdůležitějších povinností vnímám podporu sociálního pracovníka jako profesionála. V momentech, kdy je sociální pracovník postaven před volbu mezi zájmem klienta a zájmem zaměstnavatele (ať již zjevným, nebo skrytým), musí zaměstnavatel respektovat etický kodex sociálního pracovníka a základní principy sociální práce. Jsem toho názoru, že prosazování, hájení a ochrana zájmů sociálních pracovníků by velmi přispěl vznik jedné profesní organizace jako organizace profesní samosprávy či přinejmenším jednotný a důsledný postup již existujících profesních sdružení.

Toto desatero cílí především na činnost sociálních pracovníků obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při výkonu sociální práce vedoucí k řešení nepříznivé sociální situace a k sociálnímu začleňování osob¹ a sociální práci sociálních pracovníků Úřadu práce České republiky a pověřených obecních úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při řešení situace osob v hmotné nouzi.²

1

Garance pomoci

Sociální pracovník je pro člověka v nepříznivé sociální situaci často poslední možností, na koho se obrátit se žádostí o pomoc. Posláním sociálního pracovníka je pomáhat všem osobám v nepříznivé životní situaci podle bydliště nebo místa, kde problém nastal. Každá osoba má nárok na bezplatné poskytnutí základního sociálního poradenství o možnostech řešení své situace nebo jejímu předjetí.

2

Proaktivní přístup

Sociální pracovník sám aktivně vyhledává osoby v nepříznivé sociální situaci nebo aktivně reaguje na informace svědčící o tom, že se určitá osoba v takové situaci nachází. Pokud to zákon ukládá, sociální pracovníci se vzájemně informují, že se určitá osoba ocitla nebo může ocitnout v nepříznivé sociální situaci (např. odebrání dávek na bydlení, ztráta bydlení apod.).

3

Respekt k jedinečnosti a důstojnosti člověka

Sociální pracovník respektuje důstojnost každého klienta a jeho soukromí bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu, barvu pleti, mateřský jazyk, ekonomickou situaci, věk, zdravotní stav, sexuální orientaci, pohlavní identifikaci a náboženské nebo politické přesvědčení. Informace, které mu klient svěří, jsou důvěrné a vztahuje se na ně povinná mlčenlivost sociálního pracovníka. Sociální pracovník přijímá klienta s jeho slabými i silnými stránkami. Sociální pracovník posuzuje situaci, ale nesoudí a neodsuzuje klienta.

4

Komplexnost

Sociální pracovník řeší situaci klienta komplexně. Neřeší pouze dílčí problém, s nímž se na něj klient obrátí. V rámci sociální práce vede sociální pracovník klienta k vědomí vlastní odpovědnosti, k popsání a uvědomění si jeho celkové sociální situace včetně rozpoznání příčin. Nabízí mu možnosti řešení jeho situace a upozorňuje na rizika jejího neřešení. Sociální pracovník koordinuje spolupráci s ostatními pomáhajícími profesemi, které se podílejí na řešení situace klienta (řešení zadlužení klienta, poskytování sociálních služeb, dávky, vyřizování úředních záležitostí, zajištění bydlení).

5

Respekt k přáním klienta

Je to primárně klient, kdo definuje své potřeby a přání. Sociální pracovník ho současně vede k tomu, aby byl sám schopen vyhodnotit reálnost dosažení svých rozhodnutí a přání. Sociální pracovník podporuje klienta, provází ho a pomáhá mu v nalezení řešení jeho nepříznivé sociální situace. Sociální pracovník ke klientovi přistupuje tak, aby klient neměl obavu své pocity a přání otevřeně popsat.

6

Posílení schopností klienta

Sociální pracovník vede klienta k tomu, aby sám, případně s jeho pomocí, navrhl kroky k řešení nepříznivé sociální situace. Sociální pracovník klienta podporuje a motivuje, současně dbá na to, aby klient dohodnuté kroky dodržoval. Sociální pracovník hledá možný zdroj klientovy motivace i v případě, že klient aktivně nespolupracuje.

¹ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

² Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

7

Odborný výkon sociální práce

Sociální pracovníci uplatňují při výkonu sociální práce odborné znalosti a volí metody sociální práce, které odpovídají „nejlepší praxi“. Zaměstnavatel je povinen vytvořit dostatečné podmínky pro výkon sociální práce (zejména v oblasti vlastního rozvoje, který vede ke zvyšování úrovně sociální práce) a zajistit dostatečnou podporu, která je vzhledem k náročnosti profese nezbytná (supervize).

8

Sociální pracovník v roli obhájce klienta

Sociální pracovník plní také roli obhájce zájmů klienta, který je ve většině případů ve slabší pozici. Sociální pracovník hájí zájmy klienta i v situacích, kdy se může dostat do konfliktu se svým zaměstnavatelem (například v otázce zajištění nájmu

obecního bytu, poskytnutí sociálních dávek), kolegy či očekáváním veřejnosti.

9

Sociální práce s prostředím klienta

Předmětem sociální práce je interakce člověka a jeho sociálního prostředí. Proto se sociální pracovník soustředí jak na jednotlivce, tak na prostředí, které klienta obklopuje. Zejména v situacích, kdy nelze ovlivnit schopnosti, dovednosti klienta nebo jeho příslušnost ke zranitelné skupině (např. Rom bude vždycky Rom, osoba s mentálním postižením bude vždy osobou s mentálním postižením, osobě po výkonu trestu bude přisuzována nálepka „odsouzeného“), musí sociální pracovník vystupovat proti předsudkům společnosti, vyjednávat, vysvětlovat a podněcovat společnost k činnostem, které přispějí k řešení situace klienta, ale pozitivně ovlivní i to, jak společnost vnímá ohrožené skupiny lidí. Sociální pracovník klienta povzbuzuje a posiluje jeho

odhodlání a schopnosti aktivně hájit své zájmy a práva.

10

Vedení dokumentace

Sociální pracovník pečlivě práci s klientem dokumentuje ve spisu v listinné podobě (v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů) a v informačním systému. Tento postup umožní sledovat vývoj případu, vyhodnocovat účinnost provedených kroků, hledat příčiny neúspěchu a snažit se je odstranit, nebo volit jiné kroky a následně vyhodnotit splnění cílů. Spisová dokumentace má nezastupitelný význam také v případě, kdy s klientem musí pracovat jiný sociální pracovník. Pečlivé vedení dokumentace je současně ochranou sociálního pracovníka i klienta v případě sporu o odbornost sociální práce. ■

Desatero je přístupné i v Evidenci stanovisek ochránce pod sp.zn. 3781/2017/VOP na <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5286>

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

Veřejný ochránce práv
Údolní 39, 602 Brno
informační linka: +420 542 542 888

telefon (ústředna): +420 542 542 111
e-mail: podatelna@ochrance.cz
www.ochrance.cz

Role sociálních pracovníků a pracovníků při prosazování práva na rovné zacházení

Již od počátku se ombudsman zabývá sociální prací v oblasti sociálně-právní ochrany dětí. Časem však přibývají oblasti, kde narážíme na to, že sociální práce není vykonávána dostatečně, případně vůbec, ač je to pro řešení nepříznivé sociální situace člověka, který se na nás obrátil, zásadní. Se sociální prací se setkáváme v zařízeních¹, kde provádíme systematické návštěvy s cílem chránit osoby zde umístěné před špatným zacházením, když posuzujeme postup úřadu práce a obecního úřadu podle zákona o pomoci v hmotné nouzi, příp. podle zákona o sociálních službách, anebo když se snažíme pomoci lidem, kteří se stali obětí diskriminace. Pro sjednocení naší praxe, ale také proto, aby sociální pracovníci a pracovníci věděli, jakou optikou ombudsmanka na sociální práci nahlíží, jsme vydali Desatero dobré praxe sociální práce při řešení nepříznivé sociální situace². Cílem Desatera je však také upozornit zaměstnavatele (obecní a městské úřady, úřady práce atd.), že je jejich povinností, kromě zajištění důstojných pracovních podmínek, podporovat sociální pracovníky a pracovníce jako profesionály, respektovat, že se řídí etickým kodexem a postupují v souladu se základními principy sociální práce. Toto vnímáme jako důležité zejména ve chvíli, kdy se zájmy zaměstnavatelů mohou dostat do skrytého nebo zjevného střetu zájmů s těmi, kdo sociální práci potřebují.

*Text: Mgr. Petra Zdražilová,
Kancelář veřejného ochránce práv*

Jak již vyplývá z názvu, Desatero obsahuje deset principů, které by pro sociální práci neměly být nic nového. Je však pravdou, že s ohledem na současný stav a vnímání sociální práce, ať už veřejností, zaměstnavatelem či státem jako takovým, některé principy vyžadují velkou míru osobní statečnosti a pochopitelně nezměrné množství energie a odhodlání. Mluvím hlavně o principu „Sociální pracovník v roli obhájce klienta“ a „Sociální práce s prostředím klienta“³.

Sociální pracovník či pracovníce respektují důstojnost klienta bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu, zdravotní stav, věk, sexuální orientaci atd. Klienti sociální práce se však často setkávají s tím, že je instituce nebo i soukromé

Nejprve je třeba vůbec vědět, jaká práva jako pojištěnec a pacient mám. Podle zákona o zdravotních službách mám právo zvolit si svobodně lékaře. Ten mě může odmítnout jen ze zákonem daných důvodů, kterými jsou kapacitní důvody, velká vzdálenost místa, kde bydlím nebo pokud nejsem pojištěncem zdravotní pojišťovny, se kterou má lékař uzavřenou smlouvu.

subjekty nerespektují právě proto, že mají odlišnou barvu pleti, mají zdravotní postižení nebo jinou sexuální orientaci. Může se jednat o přístup k bydlení, přístup ke vzdělávání, zdravotní péči nebo přístup ke službám obecně. Úkolem sociální práce není jen např. podpořit člověka, aby si našel byt, zubaře apod., ale podpořit ho i v tom, aby se uměl bránit, pokud je ze strany toho, kdo takové služby poskytuje, diskriminován. A to je úkol nelehký. Sociální práce se tady dostává do střetu s předsudky, a to nejen ze strany veřejnosti, ale i ze strany kolegů, zaměstnavatelů, i vlastní rodiny. Kromě vnitřní síly čelit reakcím okolí, je však pro to, abychom uměli člověku v takové situaci pomoci, třeba znát i právo a možnosti obrany proti diskriminaci.

V roce 2014 jsme provedli výzkum Diskriminace v ČR: oběť diskriminace a její překážky v přístupu ke spravedlnosti.⁴ Ukázalo se, že 11 % respondentů má osobní zkušenost s diskriminací nebo obtěžováním. Diskriminováni byli zejména z důvodu věku, pohlaví (vč. rodičovství) nebo zdravotního postižení. Diskriminaci čelili nejvíce při hledání placené práce, při výkonu práce, při pořizování zboží a služeb nebo jako pacienti ve zdravotnictví. Pouze

11 % z těch, kteří měli osobní zkušenost s diskriminací, se obrátilo na nějakou instituci a diskriminační jednání oznámili. Důvodem, proč se téměř 90 % lidí nikam neobrátilo, bylo to, že nevěřili, že by jim úřady mohly pomoci, neměli dostatek důkazů, nevěděli, na koho se obrátit, měli obavu z následků nebo svůj případ pokládali za triviální. Spontánně také uváděli, že je jejich případ neřešitelný nebo že to tak prostě je, tedy diskriminaci vnímali jako obecně akceptovanou.

Oběti diskriminace jsou často v kontaktu se sociálními pracovníky a pracovníci. Řeší s nimi problémy s bydlením, prací, vzděláváním, zdravotní péčí apod. Proto jsme v červenci 2016 oslovili Asociaci vzdělavatelů v sociální práci s nabídkou bezplatné podpory při přípravě výuky antidiskriminačního práva. Letos proběhly dva semináře, kde jsme společně se vzdělavateli diskutovali o jednotlivých kazuistikách s problematikou diskriminace a hledali řešení. Naše spolupráce snad brzy přinese první úspěch. Při studiu sociální práce (Mgr.) na Filozofické fakultě Karlovy univerzity si bude možno snad již v novém akademickém roce zvolit povinně volitelný předmět „Diskriminace a rovné zacházení“.

Ve dnech 19.–20. 10. 2017 proběhlo v Brně sympozium na téma Sociální pomoc na rozcestí.
Videozáznam sympozia najdete na www.ochrance.cz,
v sekci Ombudsmanská akademie/archiv vzdělávacích akcí/Sympozium Sociální pomoc na rozcestí

KAZUISTIKA

Mezi kazuistikami, které jsme na seminářích řešili, byla i *problematika přístupu ke zdravotní péči*. Konkrétně se jednalo o pana Milana a jeho manželku, které odmítla jako své pacienty zaregistrovat zubařka. Z okolností případu vyplynulo podezření na diskriminaci, protože pan Milan i jeho žena byli romského původu.⁵ Co se tedy stalo?

Pan Milan potřeboval zubaře, a tak se nejprve telefonicky objednal k návštěvě. Na místě jej ale zubní lékařka odmítla s odůvodněním, že neregistruje nové dospělé pacienty, ve výjimečných případech registruje děti. Po tomto incidentu se pan Milan obrátil na neziskovou organizaci. Následně byl proveden tzv. situační test. Manželka pana Milana (paní Marie) telefonicky kontaktovala ordinaci stejné zubní lékařky, aby se objednala na prohlídku. Zdravotní sestra s ní domluvila termín návštěvy. Když se paní Marie dostavila do ordinace, zdravotní sestra jí sdělila, že telefonické objednání je pouze předběžné a zubní lékařka se až na místě rozhoduje, které pacienty si vybere. Zubařka následně uvedla, že nové dospělé pacienty registruje pouze výjimečně a paní Marii také odmítla, ačkoliv při telefonickém objednání jí svůj věk řekla. Konverzace mezi zubní lékařkou a paní Marií byla na místě nahrávána kamerou skrytou v igelitové tašce.

Následně zubní ordinaci telefonicky kontaktoval zaměstnanec neziskové organizace a domluvil si termín schůzky. I o těchto krocích existují videonahrávky. Pracovník neziskové organizace se následně dostavil k ošetření a zubní lékařka ho prohlédla. O této prohlídce již nebyl proveden žádný záznam. O tom, že se ze strany zubní lékařky jedná o dlouhodobou a soustavnou praxi, svědčila skutečnost, že se u ní v přibližně stejném období pokusil registrovat jeden z romských pracovníků neziskové organizace, kterého taktéž odmítla.

Nejprve je třeba vůbec vědět, jaká práva jako pojištěnec a pacient mám. Podle zákona o zdravotních službách mám právo zvolit si svobodně lékaře⁶. Ten mě může odmítnout jen ze zákonem daných

¹ Věznice, zařízení sociálních služeb, školská zařízení, psychiatrické nemocnice, léčebny dlouhodobě nemocných, zařízení pro zajištění cizinců apod.

² Najdete ho pod sp.zn.: 3781/2017/VOP v naší Evidenci stanovisek ochránce, přístupná z www.ochrance.cz.

³ Desatero: 1. Garance pomoci;
2. Proaktivní přístup;

3. Respekt k jedinečnosti a důstojnosti člověka; 4. Komplexnost; 5. Respekt k přáním klienta; 6. Posílení schopností klienta; 7. Odborný výkon sociální práce; 8. Sociální pracovník v roli obhájce klienta; 9. Sociální práce s prostředím klienta; 10. Vedení dokumentace

⁴ Dostupné zde https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/DISKRIMINACE/

Vyzkum/diskriminace_CZ_fin.pdf (citováno dne 13.11.2017)

⁵ V praxi se však setkáváme s problémy v přístupu ke zdravotní péči i proto, že má dítě mentální postižení nebo poruchu autistického spektra, pacient je cizinec apod.

⁶ Ustanovení § 28 odst. 3 písm. b) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů.

důvodů⁷, kterými jsou kapacitní důvody⁸, velká vzdálenost místa, kde bydlím nebo pokud nejsem pojištěncem zdravotní pojišťovny, se kterou má lékař uzavřenou smlouvu. O tom, že mě lékař odmítl, mi musí vydat písemnou zprávu, kde uvede důvody, proč se tak stalo⁹. Pokud tak neučiní, vystavuje se riziku pokuty, kterou mu může uložit krajský úřad jako orgán, který mu udělil oprávnění k poskytování zdravotních služeb.

Jako pojištěnec mám právo na to, abych si vybral lékaře z okruhu těch, kteří mají s mojí pojišťovnou uzavřenou smlouvu¹⁰. Mám také právo na to, aby zdravotní péče, kterou potřebuji, byla časově a místně dostupná¹¹. Toto právo mi má garantovat moje pojišťovna.

Když tedy víme, na co máme právo, je třeba zkoumat, jak na takovou situaci nahlížet z pohledu antidiskriminačního práva. Stěžejním předpisem je zde antidiskriminační zákon.¹² Ten vymezuje oblasti, v nichž je zakázáno diskriminovat,¹³ a také říká, co se vlastně diskriminací rozumí. Rozeznává diskriminaci přímou a nepřímou. Přímou diskriminací je pak „takové jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru...“¹⁴

Jaké by byly vaše odpovědi na tyto otázky?

1. Jak byste posoudili situaci pana Milana a paní Marie z hlediska antidiskriminačního práva? Jedná se o diskriminaci, případně jakou formu?

Odmítnutí poskytnout zdravotní službu, protože je pacient romského původu, je přímou diskriminací. Tzv. diskriminačním znakem je v tomto případě etnický původ a chráněnou oblastí je přístup ke zdravotní péči a jejímu poskytování.¹⁵

2. Kdo bude vůči paní Marii a panu Milanovi ve srovnatelné situaci?

Ostatní pacienti, kteří nejsou romského původu.

Vždy
je dobré podepřít
svá tvrzení důkazy.

3. Lze použít utajenou nahrávku jako důkaz ve správním nebo v soudním řízení?

Ano, lze, za určitých okolností, vždy je třeba měřit právo na soukromí (v tomto případě soukromí zubařky) a zájem na ochraně slabší strany (v tomto případě pacienta). Ústavní soud říká, že „použitelnost záznamu rozhovoru pořizovaného soukromou osobou bez vědomí nahrávané osoby jako důkazu v příslušném řízení je závislá na poměrování chráněných práv a zájmů, které se v této soukromé sféře střetávají. Zásah do práva na soukromí osoby, jejíž mluvený projev je zaznamenán, je plně ospravedlnitelný zájmem na ochraně slabší strany právního vztahu, jíž hrozí závažná újma (včetně např. ztráty zaměstnání). Opatření jediného nebo klíčového důkazu touto cestou je analogické k jednání za podmínek krajní nouze či dovolené svépomoci.“¹⁶

4. V čem spočívá metoda situačního testování?

Je to metoda, kdy po odmítnutí pacienta romského původu (pana Milana a paní Marie) z důvodu naplněné kapacity přichází pacient „neromského původu“ (pracovník nevládní organizace), který je bez problémů ošetřen, což výrazným způsobem nabourává důvod „naplněné kapacity“.

5. Jaké jsou tedy mé možnosti, pokud mě lékař odmítne a já jsem

přesvědčena, že je to proto, že jsem romského původu, mám zdravotní postižení nebo jsem třeba lesba?

Vždy je dobré podepřít svá tvrzení důkazy. Obstarání důkazů je v obdobných případech většinou složité. Mohu využít situační testování nebo si průběh jednání nahrát na skrytou kameru nebo diktafon. Bohužel většina nevládních organizací podporu v tomto ohledu nenabízí. Takové důkazy jsou dobré nejenom pro vyjednávání s lékařem, ale také jako podklad pro vyřizování stížnosti nebo pro případný soudní spor.

Nejprve bych se pokusila s lékařem dohodnout po dobrém (poukaz na práva pacienta, osvětlit specifické potřeby v případě pacienta např. s mentálním postižením atp.). *Výslovně bych trvala na vydání písemné zprávy o tom, že mě odmítl a proč.* Pokud tyto cesty selžou, nezbývá než podat oficiální stížnost. V první řadě k rukám ředitele nemocnice nebo samotného lékaře (zubař, ženský lékař, jiný odborný lékař), a pokud s vyřízením stížnosti nebudu spokojena, obrátím se na krajský úřad, který vydal lékaři/nemocnici povolení k poskytování zdravotních služeb.¹⁷ No a pokud mě neuspokojí ani krajský úřad, napíši ombudsmanovi, tedy nám.

6. Takže co bych ráda, aby vám článek dal?

Budete vědět, jak se obecně bránit, pokud vašeho klienta nebo kohokoliv jiného lékař odmítne přijmout do péče (zkusit vyjednat po dobrém, chtít písemnou zprávu s důvodem odmítnutí, podat stížnost). A pokud budete mít podezření, že se váš klient nebo klientka stali obětí diskriminace, obraťte se na nás (vy s písemným souhlasem klienta nebo sám klient). Konzultace nebo vysvětlení, zda by se ne/jednalo o diskriminaci, můžeme poskytnout i v obecné rovině. Mezi naše zákonné povinnosti totiž patří poskytovat obětem diskriminace metodickou pomoc. Více najdete na našich stránkách www.ochrance.cz. ■

⁷ Ustanovení § 48 odst. 1 zákona o zdravotních službách.

⁸ Např. by bylo překročeno únosné pracovní zatížení, kvůli provozním důvodům, personálnímu zabezpečení nebo technickému a věcnému vybavení zdravotnického zařízení.

⁹ Ustanovení § 48 odst. 5 zákona o zdravotních službách.

¹⁰ Ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ Ustanovení § 11 odst. 1 písm. c) ve spojení

s ustanovení § 46 odst. 1 zákona o veřejném zdravotním pojištění.

¹² Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹³ Ustanovení § 1 odst. 1 antidiskriminačního zákona.

¹⁴ Ustanovení § 2 odst. 3 antidiskriminačního zákona.

¹⁵ Ustanovení § 1 odst. 1 písm. h)

antidiskriminačního zákona.

¹⁶ Nález ÚS ze dne 9. 12. 2014, sp. zn. II. ÚS 1774/14, www.nalus.cz.

¹⁷ Užitečné informace najdete také na našich stránkách v sekci Životní situace – problémy a řešení v letáku Zdravotnictví – stížnosti ve zdravotnictví nebo také Zásady vyřizování stížností na postup poskytovatelů zdravotních služeb. Viz <https://www.ochrance.cz/?id=51> (citováno dne 13. 11. 2017).

Etický kodex sociálních pracovníků a členů Profesionálního svazu sociálních pracovníků v sociálních službách APSS ČR

PREAMBULE

1. Etický kodex Profesionálního svazu sociálních pracovníků v sociálních službách Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky (dále jen kodex) deklaruje obecná práva a povinnosti sociálního pracovníka jako člena profesního svazu a zajišťuje mu oporu v řešení etických dilemat sociální práce.

2. Hlavním cílem kodexu je snaha o naplnění sociální práce a upravení pravidel zodpovědnosti a etického chování sociálního pracovníka ve vztahu ke:

- klientovi sociální práce;
- zaměstnavateli;
- kolegům v sociální práci;
- profesi a odbornosti soc. pracovníka;
- společnosti.

3. Kodex vychází zejména ze Všeobecné deklarace lidských práv, Listiny základních práv a svobod České republiky, mezinárodních úmluv a legislativy České republiky. Kodex navazuje na zásady etiky sociální práce definované Mezinárodní federací sociální práce a respektuje principy i hodnoty sociální práce.

1. ETICKÁ ZODPOVĚDNOST

Hodnoty sociální práce jsou vyjádřeny při výkonu profese eticky zodpovědným rozhodováním a konáním. Etická zodpovědnost sociálního pracovníka se projevuje vůči klientovi sociální práce, zaměstnavateli, kolegům v sociální práci, profesi, vlastní odbornosti, sobě samému a společnosti. Prvořadá je etická zodpovědnost sociálního pracovníka ke klientovi sociální práce.

Sociální pracovník:

- Podporuje klienta k vědomí vlastní zodpovědnosti, nezastupuje ho v oblastech, kde to dokáže sám.
- Jedná tak, aby chránil důstojnost a lidská práva klienta i jeho právo volby řešit nebo neřešit vlastní situace. Vyvaruje se jakékoliv diskriminace klienta.
- Chrání klientovo právo na soukromí.
- Zaměřuje se na klientovy silné stránky a podporuje jej při řešení dalších oblastí jeho života.
- Nepoškozuje klienta, nevyjadřuje se o něm hanlivě, neznevažuje jeho osobu ani nepříznivou sociální situaci.
- Jedná s klientem důstojně, s úctou a re-

spektem, vytváří s ním vztah založený na důvěře.

- Respektuje klientovu příslušnost k sociálním skupinám, národnosti i jeho etnickou a kulturní různorodost.
- Zajímá se o klienta v rámci rodiny, komunity, společenského a přirozeného prostředí.
- Přispívá k začlenění klienta do přirozeného prostředí a napomáhá při řešení problémů v dalších aspektech jeho života.
- Informuje klienta o možných rizicích a důsledcích při jeho rozhodování, akceptuje klientův pohled na vlastní blaho, přestože jsou mu rizika známa.
- Akceptuje rozhodnutí klienta o ukončení sociální práce. Je však povinen poskytnout informace o jiné podpoře a službách v případě, že jsou nadále potřebné.
- Zjišťuje komplexní informace tak, aby mohl dostatečně posoudit a reflektovat klientovy vyjádřené i nevyjádřené potřeby.
- Předává klientovi komplexní informace o spektru podpory v jeho nepříznivé sociální situaci.

1.1 ETICKÁ ZODPOVĚDNOST VŮČI ZAMĚSTNAVATELI

Sociální pracovník:

- Plní odpovědně povinnosti vyplývající z pracovní smlouvy a pracovní náplně.
- Aktivně ovlivňuje kvalitu poskytovaných sociálních služeb, pracovní postupy a jejich praktické uplatňování s ohledem na co nejvyšší profesionalitu.
- Předchází a odstraňuje diskriminaci a násilí v organizaci. V případě vzniku etických dilemat iniciuje diskuzi se zaměstnavatelem a přijetí optimálního řešení s ohledem na klienta a jeho nepříznivou sociální situaci.
- Přispívá v organizaci k vytváření takových podmínek, které napomáhají přijetí a uplatnění závazků tohoto kodexu.

1.2 ETICKÁ ZODPOVĚDNOST VŮČI KOLEGŮM V SOCIÁLNÍ PRÁCI

Sociální pracovník:

- Respektuje znalosti a zkušenosti kolegů a spolupracuje s nimi.
- Respektuje rozdíly v jejich názorech, kritiku vyjadřuje vhodným způsobem.
- Zapojuje se do diskuzí a podporuje kolektivní dialog.
- Dodržuje jednotný přístup k řešení klientovy nepříznivé sociální situace sjednaný v rámci organizace.
- Nepoškozuje kolegy, nevyjadřuje se o nich hanlivě, neznevažuje jejich osobu.
- Poskytuje kolegům zpětnou vazbu, připomínky k práci kolegů vyjadřuje na vhodném místě a přiměřeným způsobem.
- Profesi sociální práce vykonává multidisciplinárně ve spolupráci s jinými odborníky a organizacemi, které mohou napomoci sociálnímu začlenění klienta a řešení jeho nepříznivé sociální situace.

1.3 ETICKÁ ZODPOVĚDNOST VŮČI PROFESI A ODBORNOSTI SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA

Sociální pracovník:

- Udrží a zvyšuje prestiž profese, vydvihuje etické hodnoty a principy, odborné poznatky a poslání sociální práce.
- Snaží se o udržení a zvyšování odborné úrovně sociální práce a uplatňování nových přístupů a metod.
- Je spoluzodpovědný za své soustavné celoživotní vzdělávání.
- Pro svůj odborný růst využívá znalosti a dovednosti svých kolegů a jiných odborníků, naopak své znalosti a dovednosti rozšiřuje v celé oblasti sociální práce.
- Vystupuje profesionálně a důvěryhodně.
- Má právo i povinnost pečovat o své zdraví a duševní hygienu tak, aby byl schopen vykonávat kvalitní a profesionální sociální práci.

- Prosazuje své právo na odbornou podporu.
- Zodpovědně nakládá se svými profesními kompetencemi, chrání klienta před vznikem závislosti na sociální práci a osobě sociálního pracovníka.
- Vyvažuje zodpovědnost vůči klientovi, profesi a sobě samému.
- Rozlišuje zájmy klienta, profese a zájmy své. V případě konfliktu zájmů hledá podporu a optimální řešení.
- Podporuje spolupráci se vzdělavateli, odbornou praxi sociálních oborů a zaškolení sociálních pracovníků vstupujících do výkonu profese.
- Má právo ukončit sociální práci s klientem, pokud dlouhodobě nevede ke změně a vyřešení jeho nepříznivé sociální situace. K rozhodnutí ukončit sociální práci s klientem může využít multidisciplinární tým a podporu kolegů.

1.4 ETICKÁ ZODPOVĚDNOST VŮČI SPOLEČNOSTI

- Má právo i povinnost upozorňovat veřejnost a příslušné orgány na případy porušování zákonů a oprávněných zájmů klienta, ale také porušování zákonů a oprávněných zájmů ostatních osob klientem.
- Zasaduje se o zlepšování sociálních podmínek a zvyšování sociální spravedlivosti tím, že podněcuje změny v zákonech, v politice státu i v politice mezinárodní.
- Podporuje spravedlivé rozdělování společenských zdrojů a přístup k nim těm, kteří je potřebují.
- Působí na rozšíření možností a příležitostí zlepšení kvality života osob, a to se zvláštním zřetelem ke znevýhodněným a postiženým jedincům i skupinám.
- Přispívá ke zlepšení podmínek, které zvyšují vážnost a úctu ke kulturám a hodnotám, které vytvořilo lidstvo.
- Usiluje o zvyšování prestiže profese sociální práce ve společnosti.
- Je zodpovědný za své jednání vůči osobám, se kterými pracuje, vůči kolegům, zaměstnavateli a profesní organizaci.
- Podporuje sociální smír.
- Akceptuje to, že nemůže vyřešit všechny nerovnosti a nespravedlnosti společnosti a sociálních systémů.

2. ETICKÉ PROBLÉMY A DILEMATA

2.1 Sociální pracovník hodnotí, vybírá a rozhoduje se pro možnosti řešení etických problémů a dilemat vyvstávajících ze samotné podstaty sociální práce. Eticky uvažuje při své profesionální činnosti o použití metod sociální práce, o sociálně technických opatřeních a administrativně správných postupech z hlediska účelu, účinnosti a důsledku na klientův život.

2.2 Sociální pracovník navrhuje vznik poradního orgánu v organizaci zaměstnavatele, který může přispět k profesionální a etické citlivosti při řešení každodenních situací a problémů při sociální práci.

2.3 Aktivně přispívá k diskuzi a řešení etických dilemat na úrovni zaměstnavatele i na úrovni profese.

3. ZÁVAZNOST ETICKÉHO KODEXU

3.1 Ke kodexu jako dokumentu podporujícímu etiku sociální práce a profesi sociálního pracovníka se hlásí Profesionální svaz sociálních pracovníků v sociálních službách Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky. Pro členy této profesní organizace je kodex závazný.

3.2 Kodex je jedním ze základních předpokladů profesionálního výkonu sociální práce a důvěryhodnosti profese ve společnosti, proto je jeho dodržování v zájmu všech sociálních pracovníků.

3.3 Znalost, dodržování a šíření principů kodexu se doporučuje také u studentů sociální práce, obzvláště při výkonu odborné praxe a stážístů (sociálních pracovníků) jiných organizací při rozšiřování svých odborných zkušeností.

4. ZÁVĚR

4.1 Závazek k respektování etiky sociální práce je základním aspektem kvality výkonu sociální práce. Etické povědomí je zásadní a neoddelitelnou součástí profesní činnosti každého sociálního pracovníka.

4.2 Kodex vydala Řídící rada Profesionálního svazu sociálních pracovníků v sociálních službách Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR.

4.3 Kodex byl přijat a schválen na jednání Prezidia Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR dne 12. 10. 2017, materiál č. 15/2017. ■

Katalog prací, povolání sociální pracovník a jeho zařazení do platové třídy

Text: Mgr. Ilona Kolářová,
Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Katalog prací určuje zařazení prací do platových tříd. Jedná se o nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě. Vlastní rozčlenění prací vykonávaných ve sféře veřejných služeb a správy do platových tříd se stanoví podle jejich složitosti, odpovědnosti a namáhavosti a je uvedeno příloze k nařízení č. 222/2010 Sb.

PŘÍLOHA KATALOGU PRACÍ SE DĚLÍ NA TŘI ČÁSTI – A, B A C.

První část – písmeno A uvádí: Seznam povolání a rozpětí platových tříd, tabulkový přehled částí a dílů, do nichž se katalog prací člení, názvy povolání s jejich číselným označením a platové třídy, do nichž jsou práce těchto povolání zařazeny.

Druhá část – písmeno B uvádí: Zařazení prací do povolání a platových tříd, konkrétní práce jsou rozdělené do dvou skupin. V první jsou uvedeny příklady prací, které jsou vykonávány zpravidla u všech zaměstnavatelů a slouží k zajišťování hlavní činnosti, a ve druhé jsou práce, které jsou zpravidla předmětem hlavní činnosti zaměstnavatele ve veřejných službách a správě. Druhově zaměřené skupiny povolání jsou zpravidla ztotožňovány s jednotlivými obory veřejných služeb a správy.

Třetí část – písmeno C uvádí: Výklad některých pojmů pro účely přílohy. Konkrétně je uveden obecný význam některých slov, která jsou důležitá pro zařazení prací do platových tříd. Nově se uvádí pojem rezort, kterým se rozumí ústřední správní úřad s orgány a organizacemi ve své působnosti.

SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK A ZAŘAZENÍ DO PLATOVÉ TŘÍDY V SOULADU S KATALOGEM PRACÍ

Právní úprava pro zařazování zaměstnanců do platových tříd by měla být z hlediska práva pro praxi dostačující. To znamená, že zaměstnavatel by měl zaměstnance zařadit podle § 123 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů a § 3 naří-

zení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, do platové třídy, ve které je podle nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, zařazena nejnáročnější práce, jejíž výkon zaměstnavatel na zaměstnance požaduje.

V případech, kdy tato práce není uvedena v katalogu prací, by pak zaměstnavatel měl zařadit zaměstnance do platové třídy, ve které jsou zahrnuty příklady prací s ní porovnatelné z hlediska složitosti, odpovědnosti a namáhavosti.

V praxi však dochází k situacím, kdy někteří zaměstnavatelé zaměstnance, kteří disponují odbornou kvalifikací sociálního pracovníka v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o sociálních službách“), a kteří jsou v převážné většině absolventy vysokých škol, zařazují do nižších platových tříd, než odpovídá složitosti a náročnosti jejich práce. Tím však výše uvedené právní předpisy porušují.

Jako příklad náročnosti práce lze uvést jednu z hlavních oblastí výkonu sociální práce sociálního pracovníka – depistážní činnost a sociální šetření, konané vždy v přirozeném prostředí klienta. Výkon sociální práce je vysoce náročný s ohledem na nároky odborné přípravy, zodpovědnost a autonomii rozhodování o výkonu profese. Sociální práce s sebou tedy nese jak požadavek na odborné kompetence, tak velkou psychickou a emoční zátěž a možné ohrožení samotného zdraví. Ministerstvo práce a sociálních věcí vždy doporučuje, aby zaměstnavatelé při zařazování svých zaměstnanců vykonávajících sociální práci zohlednili i tuto obtížnost.

Činnosti sociální práce sociálních pracovníků jsou vykonávány zejména v přenesené působnosti krajskými a obecními úřady, poskytovateli sociálních služeb a úřady práce České republiky.

Činnosti sociálního pracovníka, které má vykonávat, jsou uvedeny v § 109 zákona o sociálních službách. To v praxi znamená, že sociální pracovník vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby so-

ciální prevence, depistážní činnost, poskytuje krizovou pomoc, sociální poradenství a sociální rehabilitaci, zjišťuje potřeby obyvatel obce a kraje a koordinuje poskytování sociálních služeb.

Pokud by tyto činnosti zaměstnavatel (obecní úřad obce s rozšířenou působností a krajský úřad) po sociálním pracovníkovi nepožadoval, neplnil by ustanovení zákona, a nemohl by tudíž ani čerpat finanční prostředky z dotačního titulu na činnosti sociální práce. V případech, kdy zaměstnavatel argumentuje tím, že od zaměstnance nemusí vyžadovat náročnou práci a nemusí zvýšit zaměstnanci platovou třídu tak, jak uvádí katalog prací, porušuje zákonná ustanovení.

S ohledem na výše uvedené a zejména vzhledem k předpokládanému výkonu analytických, koncepčních a metodických činností v individuální a skupinové sociální práci, náročným specializovaným agendám péče o osoby, rodiny a skupiny v nepříznivé sociální situaci, poskytování sociálně-právního poradenství a odborné sociálně-právní pomoci osobám ohroženým násilným chováním vykázané osoby nebo vzhledem k výkonu sociální práce s rodinami nebo jednotlivci v krizových situacích, lze oprávněně předpokládat, že zařazení sociálních pracovníků bude odpovídat 10. platové třídě.

Pro samostatný výkon náročných specializovaných agend prováděných v přirozeném prostředí osob, jako je zejména depistážní činnost zaměřená na vědomé, cílené a včasné vyhledávání jednotlivců, rodin a skupin v nepříznivé sociální situaci a na analýzu jejich sociálních potřeb nebo práce spočívající v poskytování krizové intervence, sociální práce zaměřená na jednotlivce, rodiny a skupiny se zvýšeným rizikem sociálního vyloučení nebo vznik problémů v osobním nebo sociálním vývoji či samostatný výkon sociálního šetření, lze oprávněně předpokládat, že zařazení sociálních pracovníků bude odpovídat 11. nebo vyšší platové třídě.

Zaměstnavatelé by měli výše uvedené skutečnosti respektovat, a to i přesto, že náročnost činností sociální práce není konkrétně v katalogu prací vyjmenována. Avšak tyto skutečnosti nejsou některými zaměstnavateli respektovány, a proto je v současné době navržena úprava katalogu prací tak, aby odpovídala praxi a reflektovala zvýšení náročnosti činností sociální práce sociálních pracovníků. ■

Sociálna práca na Slovensku – Príbeh jednej profesie a vedného oboru po spoločensko-politických zmenách v roku 1989

Sociálna práca ako profesia na Slovensku vznikala v lone charitatívnej činnosti a činnosti dobrovoľníckych organizácií. Je možné konštatovať, že koniec 19. a začiatok 20. storočia bol typickým pre rozvoj sociálnej práce v Uhorsku, i keď koncepcia rakúsko-uhorskej sociálnej práce už v tom čase bola podrobená kritike Alice Masarykovej v jej spiskách ako aj jej činnosti. Po vytvorení Československej republiky bol rozvoj sociálnej práce úzko prepojený s rozvojom sociálnej práce ako ho poznáme v českých krajinách. Rozdiel v činnosti a rozvoji sociálnej práce medzi Českom a Slovenskom v spoločnom štáte bol prítomný v histórii len v rámci druhej svetovej vojny a sociálnej práce realizovanej v dvoch podobách – podobe sociálnej práce v rámci Protektorátu Čechy a Morava a Slovenskej republiky (známej hovorovo ako Slovenského štátu). V nasledujúcich riadkoch zameriame svoju pozornosť na vnímanie sociálnej reformy realizovanej po zamatovej revolúcii na Slovensku ako aj jej pokračovanie a dovŕšenie už v samostatnej krajine. Zároveň sa prelínaním dostaneme aj k vnímaniu a budovaniu sociálnej práce na Slovensku. V závere sa pokúsime načrtnúť jej súčasnú podobu na Slovensku.

Text: doc. PhDr. Peter Brnula, PhD.,
katedra sociálnej práce FSE UJEP v Ústí
nad Labem, peter.brnula@ujep.cz

SOCIÁLNA PRÁCA A JEJ VÝVOJ V ROKOCH 1989–1992

Zmena spoločensko-politických pomerov v Československu priniesla nielen zmenu politického systému, ale tiež mnohé ďalšie spoločenské zmeny. Je faktom, že zmeny v spoločnosti nevyhnutne prinášajú aj tzv. „negatívnu zmenu“ v podobe objavenia nových sociálnych javov/fenoménov pre spoločnosť ako aj jej členov.

Šiklová medzi prvými viditeľnými sociálnymi problémami po novembri 1989 uvádza neskrývanú realizáciu sexbiznisu, potrebu integrácie tisícov väzňov prepustených z výkonu trestu po amnestii prezidenta V. Havla, fenomén ľudí bez domova a migráciu utečencov cez územie republiky smerom na západ Európy. Paradoxne, v začiatkoch budovania nového systému nebola nezamestnanosť až tak veľkým problémom. Táto začala byť viac vnímaná až v rokoch 1991–1992, keď začala jej miera rásť.

Pred sociálnou prácou stála opäť ďalšia výzva v podobe snahy o jej deinstitucionalizáciu. Tá v západných krajinách prebiehala už od sedemdesiatych rokov 20. storočia.

Po dlhom štyridsaťročnom monopole štátu na služby sociálnej práce a sociálne služby sa začala objavovať tendencia vytvárania a zakladania občianskych resp. súkromných alternatív. Tieto sa snažili vytvoriť alternatívu k štátom poskytovaným službám sociálnej práce resp. sociálnych služieb.

Z hľadiska rozšírených cieľových skupín sociálnej práce bolo nutné, aby sociálna práca „rozšírila“ svoju pôsobnosť z inštitúcií (ambulantnej a rezidenčnej starostlivosti) aj do terénu.

Záchranná sociálna sieť je druhý dokument predstavujúci komplexné opatrenia v zmenách sociálnej politiky porevolučného obdobia.

Po viac ako štyri desaťročia trvajúcim útlme v sociálnej práci bolo potrebné reagovať na nové sociálne problémy. Domáca sociálna práca bola teoreticky slabá „vyzbrojená“ na prácu s novými sociálnymi problémami. Rovnako nebolo funkčné len samotné prebranie metód práce zo zahraničia. Nepripravenosť sociálnej práce a jej dlhšia reakčná doba bola spôsobená však

okrem uvedeného aj z dôvodov, ktoré uvádza Šiklová, že „zvýšená kriminalita, ale aj iné znepokojujúce sociálne javy, ktoré sprevádzajú každé obdobie sociálnej anómie, vyvolávajú i nutnosť hľadať nové prístupy v sociálnej práci“. Okrem hľadania nových prístupov ku klientom bolo nutné hľadať najskôr nové riešenia v podobe opatrení sociálnej politiky.

Podľa Strieženca stav tohto obdobia v krajine bol zmenou sociálno-politickej paradigmy. Menili sa rámce samotnej sociálnej politiky, jej metodológia a dokonca aj jej samotná organizácia. Sociálna politika sa menila však aj „zvnútra“ a to tak, že „zmenám podliehali známe prístupy a spôsoby i názory na to, ako sa vlastne sociálna politika robí a má robiť“. Prichádza k uznaniu jednotlivca a prenesenie zodpovednosti za jeho sociálnu situáciu priamo na neho. Týmto sociálna politika nadobúda novú dimenziu.

Strieženec v ďalšom svojom diele píše o dvoch rovinách interpretácií zmien v sociálnej politike. A to:

- *prvá rovina:* postupná tvorba teoreticko-praktických zámerov sociálneho vývoja a rozvoja, ktorá sa najprv súbežne formuje ako federálna koncepcia vzniku a rozvoja sociálneho zákonodarstva;
- *druhá rovina:* vznikom SR (1993) je sociálne zákonodarstvo formou prejavu suverénneho štátu so samostatným prístupom.

Konkrétnu podobu dostáva sociálna stratégia vývoja po roku 1989 podľa Strieženca prostredníctvom troch významných dokumentov. Sú nimi: Scenár sociálnej reformy; Záchranná sociálna sieť; Koncepcia transformácie sociálnej sféry.

Scenár sociálnej reformy Strieženec označil ako pokus vnímania sociálneho vývoja a regulovania po zmenách v roku 1989. Dokument reagoval na spoločenské podmienky a mal zodpovedať ekonomickým zámerom reforiem. Išlo o zavedenie pluralizácie v rozhodovaní v sociálnej starostlivosti, ktorým sa prekonával štátny paternalizmus v sociálnej starostlivosti. Privatizácia mala priniesť náhradu za štátny monopol a zároveň náhradu za štátny

Tretí dokument tvorí slovenskou vládou prijaté Programové vyhlásenie koncepcie transformácie ako prioritu rozvoja slovenskej spoločnosti v samostatnej Slovenskej republike.

garanciu. Týmto sa vracia zodpovednosť za vlastné osudy a životy občanom. Navrhovaná demokratizácia prináša autonómiu a samosprávu do sociálnych vecí.

Záchranná sociálna sieť je druhý dokument predstavujúci komplexné opatrenia v zmenách sociálnej politiky porevolučného obdobia. Celý dokument podľa Rysa je postavený na predpoklade zníženia reálnych príjmov, zmeny štruktúry, zníženia spotreby a životnej úrovne, z čoho plynula hrozba vyvolania sociálneho napätia. Práve na to mala byť orientovaná záchranná sociálna sieť a prispôsobovanie mzdových a sociálnych príjmov vývoju životných nákladov, tak aby bol udržaný príjem obyvateľstva a aby nikto neklesol nie vlastnou vinou do chudoby.

Tretí dokument tvorí slovenskou vládou prijaté Programové vyhlásenie koncepcie transformácie ako prioritu rozvoja slovenskej spoločnosti v samostatnej Slovenskej republike. Strieženec podotýka, že logika transformácie sociálnej sféry vytvára samotné predpoklady na prekorenie tzv. jednorozmerného štátneho zabezpečenia s rozvojom pluralitných foriem participácie. Transformácia sociálnej sféry mala vytvoriť občanovi podmienky na zabezpečovanie svojich potrieb prostredníctvom príjmu a garantovať to sociálnym zabezpečením alebo sociálnou pomocou. Za konkrétne výsledky tejto koncepcie Strieženec označuje zákonné opatrenia ako zákon o zamestnanosti, životnom minime, ale najmä zákon o sociálnej pomoci.

Zákon NR SR č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci predstavuje vyvrcholenie transformácie sociálnej sféry v oblasti sociálnej starostlivosti na Slovensku. Stanovoval právne vzťahy pri poskytovaní sociálnej pomoci, definoval sociálnu pomoc, miesto a úlohy sociálnej práce v právnych vzťahoch sociálnej pomoci, činnosť ako aj samotnú sociálnu prevenciu, riešenie hmotnej a sociálnej núdze, sociálnoprávnu ochranu a sociálne služby.

Po siedmich rokoch platnosti tohto zákona v roku 2005 prichádza k veľkej zmene prijatím zákona NR SR č. 305/2005 Z.

z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, ktorý predstavoval zavŕšenie úsilia v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a práci sociálnych kurátorov.

Po desiatich rokoch platnosti zákona NR SR č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci bol tento zákon zväčša nahradený a od januára 2009 vstúpil do platnosti nový zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, ktorý od tohto obdobia bol novelizovaný niekoľkokrát.

Až zákon o sociálnych službách relatívne zharmonizoval stav sociálnej práce na Slovensku so zvyškom západnej Európy.

Samotná transformácia sociálneho zabezpečenia sa podľa Matláka koncentrovala na finančné a inštitucionálne zabezpečenie. Vývoj samotnej transformácie sociálneho zabezpečenia zo štátneho systému na systém verejnoprávny zabezpečila daňová reforma účinná od 1. 1. 1993. Následne sa prijal zákon NR SR č. 7/1993 Z. z. o zriadení Národnej poisťovne a financovaní zdravotného poistenia, nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia. Národná poisťovňa bola verejnoprávnou inštitúciou, ktorá mala vykonávať svoju činnosť práve v oblasti zdravotného, nemocenského a dôchodkového poistenia. Tieto tri poistenia boli spravované prostredníctvom fondov, ktoré boli už oddelené od štátneho rozpočtu. Spomínaným zákonom sa zmenili zároveň aj poisťné vzťahy.

Systém, ktorý dnes nazývame systém sociálneho zabezpečenia sa nám vyššie uvedeným spôsobom rozvinul do troch pilierov, čo bolo aj samotným zámerom transformácie.

Národná poisťovňa sa však dôsledkom tohto spojenia výkonu zdravotného, nemocenského a dôchodkového poistenia sa ukázala ako nefunkčná, čo viedlo k ďalšej reforme a vzniku Sociálnej poisťovne a Všeobecnej zdravotnej poisťovne. Obe vznikli na základe zákonných opatrení (zákon NR SR č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní a zákon NR SR č. 274/1994 o Sociálnej poisťovni).

Systém, ktorý dnes nazývame systém sociálneho zabezpečenia sa nám vyššie

uvedeným spôsobom rozvinul do troch pilierov, čo bolo aj samotným zámerom transformácie.

Zhrnuto možno označiť vývoj zavŕšenia v nasledujúcich troch pilieroch sociálneho zabezpečenia:

- sociálne poistenie (nemocenské, dôchodkové, úrazové, garančné poistenie v nezamestnanosti);
- štátna sociálna podpora (jednorázové finančné príspevky, opakované finančné príspevky, na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa);
- „sociálna pomoc“ (sociálna prevencia, sociálne poradenstvo, sociálno-právna ochrana, sociálne služby, peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP, peňažný príspevok za opatrovanie, dávka a príspevky v hmotnej núdzi).

ZÁVER

V závere chceme českému čitateľovi jasne priblížiť súčasnú sociálnu prácu realizovanú na úrovni obce.

V predchádzajúcej časti sme popísali vývoj sociálnej práce na Slovensku od roku 1989 po súčasnosť. V rámci všeobecného vývoja je už jasné, čo rieši v ktorom pilieri sociálna práca akým spôsobom sa k tomu výkonu dostala. Z všeobecne platných ustanovení sme nespomenuli ešte profesijný zákon. V rámci tohto platného profesijného zákona sociálnu prácu vykonáva absolvent študijného odboru sociálna práca a to v dvoch úrovniach. Ako Asistent/ka sociálnej práce – s VŠ vzdelaním prvého stupňa a ako Sociálny/a pracovník/čka s VŠ vzdelaním druhého stupňa.

V konkrétnej praxi sociálnej práce z hľadiska jej výkonu obcou/mestom v SR má obec nasledovné kompetencie v oblasti sociálnej pomoci podľa Gejšovej: kompetencie obce v oblasti pomoci v hmotnej núdzi; kompetencie obce v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kuratele; kompetencie obce v oblasti sociálnych služieb. Zároveň v rámci pracovných pozícií sociálnych pracovníkov v oblasti samosprávy na úrovni obci/mesta sú špecifikované nasledovné pracovné pozície: špecialista obce pre sociálne služby; špecialista obce pre sociálnoprávnú ochranu detí, kuratelu a rodinu; samostatný zamestnanec obce pre sociálne služby; samostatný zamestnanec obce pre sociálnu pomoc a pomoc v hmotnej núdzi; zamestnanec obce pre predbežnú právnu ochranu; samostatný zamestnanec obce pre sociálnoprávnú ochranu detí a sociálnu kuratelu; samostatný zamestnanec obce pre osamelých občanov, seniorov a sociálne služby; zamestnanec obce pre sociálnu pomoc rodinám s nezaopatrenými deťmi. ■

Spolek sociálních pracovníků a jeho cesta dějinami české sociální práce

S blížícím se koncem roku jsem přemýšlela, co všechno přinesl či odnesl. Bylo toho mnoho a od všeho větší či menší díl. Ale to dobré převážilo. Znatelné to bylo na konferenci Tady a teď, kde se ukázalo, jak dobře se na spolupráci a zejména na směřování budoucnosti profese mezi sebou dokáží domluvit sociální pracovníci, a to bez ohledu na to, jakou roli v této oblasti zastávají. Ale netrvalo dlouho a v myšlenkách jsem došla k otázce, zda vlastně znám na našem území profesi, která je jednou za čas postavena před odborné i laické examinatory a je vyzvána, aby vysvětlila a obhájila svou existenci. Došla jsem k názoru, že je to sociální práce a že je už natolik zkušeným matadorem, že v dobách opravdu nepřátelských vynalézavě zachovává i dostatečné množství materiálů pro doby budoucí a přející. A díky tomu dnes mohu napsat tento článek a pozvat vás na krátkou exkurzi do historie.

*Text: PhDr. Pavla Kodymová, Ph.D.,
katedra sociální práce Filozofické
fakulty Univerzity Karlovy v Praze*

Budeme se věnovat jednomu profesnímu spolku, který sice byl za téměř století svého trvání ustanovován, rušen, převáděn i přejmenováván proto, aby mohl přežít čtyři politické změny nesoucí odlišný přístup k existenci profese sociální práce, ale nikdy nepřestal ani nepolevil ve snaze obhajovat zájmy sociálních pracovníků. Domácí dějiny profese jsou sice zmapovány jen na úrovni vyčnívající špičky obrovského ledovce, ale i tak máme více než dostatek zpracovaných pramenných podkladů pro tvrzení, že ta cesta nebyla ani jednoduchá, ani krátká a důvtip i odolnost sociálních pracovníků byly nezměrné, stejně tak jako jejich snaha ochránit profesi v době snah o její postupnou likvidaci.

ORGANIZACE SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ – ZASTAVENÍ PRVNÍ, 1918–1948

Organizace sociálních pracovníků byla založena jako sjednocující organizace absolventských spolků škol vzdělávajících v oblasti sociální práce. První absolventky Ženské vyšší školy pro sociální péči na Praze VII a jejich nabyté vzdělání v sociální práci byly pro společnost, stejně jako existující systém sociální péče, neuchopitelné. Proto založily Spolek absolventek, který napomohl úspěšné propagaci profese a zároveň se stal relevantním aktérem při vyjednávání o profesi s institucemi poskytujícími chudinskou/sociální péči. Po založení dalších škol začaly při každé z nich vznikat další absolventské spolky se stejným cílem: propagovat činnost nové profese a obhajovat její zájmy.

S rozšiřováním aktivit se absolventský spolek Ženské vyšší školy pro sociální péči na Praze VII přeměnil ve stavovský spolek s celonárodní působností, který přijímal i absolventky jiných škol. Nesl název Organizace sociálních pracovníků. V německém Protektorátu Čechy a Morava musela prosperující Organizace sociálních pracovníků výrazně omezit své aktivity. I tak se sociálním pracovnícům dařilo po celou dobu války udržet tento i jiné spolky, zejména ty, které zastřešoval Svaz spolků sociálních pracovníků, i řídit Mezinárodní sekretariát sociálních pracovníků, který musel být přemístěn z území Německé říše na území české.

Významné byly aktivity koordinované spolkem v prvních dvou poválečných letech, kdy se sociální pracovnice spolupodílely na obnově státu, za což byly (jejich delegace) oceněny na Pražském hradě prezidentským párem Edvardem Benešem a Hanou Benešovou. V tomto období se dařilo zrealizovat i vysokoškolské vzdělávání, na jehož založení a rozvoji se, stejně jako později přes tři dekády trvajícím úsilí o jeho obnovu, zasloužil právě profesní spolek sociálních pracovníků (ve druhém případě již pod jiným názvem). V roce 1948 byla Organizace sociálních pracovníků jako nepolitický spolek, který se odmítl politizovat a vstoupit do Ústřední rady odborů, rozpuštěna a její majetek zabaven.

SPOLEČNOST SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ A SEKCE SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ – ZASTAVENÍ DRUHÉ A TŘETÍ, 1948–1989

Následovalo období nivelizace sociální práce s cílem profesi postupně utlumovat až k jejímu zániku. Argumentem pro tento

krok byla komunistická ideologie označující sociální práci za buržoazní přežitek. Za zbytečnou profesi, která měla své místo v dobách tzv. třídních nerovností, za jejichž důsledek byly označeny veškeré jevy, na které se sociální práce v rámci chudinské, později sociální péče koncentrovala. S odstraněním těchto nerovností měla vymizet nejen chudoba a nezaměstnanost, ale i zdravotní postižení, závislosti, trestná činnost a jiné. Sociální práce měla existovat pouze po dobu života těch, jichž se výše uvedené jevy týkaly a u nichž nastaly v důsledku života před revolučním rokem 1948. Takto vymezená ideologie nebyla dlouho udržitelná, a ačkoliv se do roku 1956 podařilo zrušit vzdělávací soustavu a ponechat jen střední stupeň vzdělávání a zároveň omezit „akční rádius“ profese, k naprostému zrušení nedošlo. Ba dokonce s argumentem potřebné preventivní role sociální práce v péči o pracující se opět dařilo profesi rozvíjet (nedá mi nepoznamenat, že o přechodu a orientaci sociální práce z kurace na prevenci a jednotlivce na skupinu mluvila již v roce 1947 Macháčová na společné konferenci sociálních pracovníků, zdravotníků a porodních asistentek v Tatranské Lomnici).

S příchodem politického uvolňování, snahou o „komunismus s lidskou tváří“, nastalo období velmi příznivé pro podporu a opětovný rozvoj sociální péče i sociální práce. Toho využily sociální pracovnice a již v lednu 1968 byl ustanoven přípravný výbor Společnosti sociálních pracovníků v ČSSR, v prosinci byly schváleny její stanovy ministerstvem vnitra a v únoru 1969 se konala ustavující schůze společnosti, která jako nástupnická společnost zrušené Organizace sociálních pracovníků hodlala pokračovat v její činnosti, zejména však počítala s obnovením vysokoškolského vzdělávání v sociální práci.

V důsledku politických změn po okupaci Sovětskou armádou v srpnu 1968 byl na bývalém Ústředním výboru Komunistické strany Československa a Ministerstvu vnitra České republiky připravován návrh na opětovné zrušení Společnosti sociálních pracovníků, kterou ministerstvo vnitra označilo za nežádoucí elitářskou organizaci. Oficiálním odůvodněním nařízeného zániku bylo její nepřijetí do Národní fronty, protože Společnost sociálních pracovníků nebyla ani politickou, ani masovou organizací. Po doporučení

kompetentních pracovníků Ústředního výboru Komunistické strany Československa a ministerstva vnitra, aby se sociální pracovníci zapojili do některé jiné celostátní organizace, se podařilo termín zrušení oddálit až na rok 1973, kdy se konala poslední plenární schůze společnosti. S datem 7. 4. 1973 byla formálně a fakticky ukončena činnost spolku a jeho členky byly převedeny do nově vzniklé Sekce sociálních pracovníků pod Spolkem zdravotních sester z České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně. A tak lze s jistotou mírou nadsázky konstatovat, že její sociální pracovnice založily potřetí, tentokrát jen ve formě sekce. I zde sociální pracovnice dokázaly mnohé. Dosáhly spolupráce s federálním ministerstvem práce a sociálních věcí (FMPSV) a jeho podpory při konstrukci programu vysokoškolského vzdělání i snahy tento obor na vysoké škole otevřít. Nejednalo se o jednoduchý úkol, protože po postupném odbourávání ideologií nesouhlasného postoje k existenci vysokoškolského vzdělávání sociálních pracovníků postaveného na jeho tzv. zbytečnosti se pro změnu nesouhlasně vyjádřily vysoké školy s argumentem, že se jedná o aktivity ryze praktické, bez vlastního teoretického základu. I tento argument představitelky spolku vyvrátily a za podpory FMPSV se, po nezdařených pokusech, podařilo iniciovat otevření první specializace na sociální práci při katedře Výchovy vzdělávání dospělých na Filozofické fakultě UK. Nemalým úspěchem

Sekce bylo navázání mezinárodních kontaktů, studijní zahraniční cesty ale rovněž smlouva o spolupráci mezi Sekcí a FMPSV, které se zavázalo podporovat celostátní i národní konference i tzv. Pracovní dny sociálních pracovníků a z nich vyplývající publikace a sborníky, stejně jako další publikační činnost sociálních pracovníků.

SPOLEČNOST SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ – ZASTAVENÍ ČTVRTÉ A POSLEDNÍ

Po roce 1989 sociální pracovníci opět uspořádali ustavující schůzi a s opětovně založeným profesním spolkem se vrátili k názvu Společnost sociálních pracovníků, čímž se přihlásili ke svým kořenům. Jejich činnost lze pozorovat již více jak 25 let stejně tak jako činnost mnohých vysokoškolských oborů, které Katedru sociální práce při FFUK v Praze bezprostředně následovaly. Společnost také nezůstala jediná, organizací sdružujících sociální pracovníky je více, jako tomu bylo před rokem 1948. A to je také dobrá zpráva. U vzdělavatelů i praktiků záleží na míře aktivní spolupráce, důvěry a respektu. Pak je možné udržet optimální způsob neustálého vzájemného ovlivňování teorie praxí a praxe teorií, jak se již jednou v minulosti podařilo.

ZÁVĚREM

Chce se mi napsat, že s obnovou Společnosti sociálních pracovníků a znovunavrácením vzdělávání na vysokoškolskou

úroveň se kruh uzavřel. Ale nenapíši. Je totiž na společnosti a na nás sociálních pracovnících, jakou uzavřeme dohodu a zda nebudeme muset za nějaký čas zase nastoupit s odpovědí na otázku, která se téměř sto let neomrzela: Kdo jsme a proč tady jsme?

A to, že si osud rád hraje – mnohdy s nemalým smyslem pro humor –, prokázal i u profese sociální práce. Když byla založena Vysoká škola politická a sociální, jejímž obsahem bylo vzdělávání politiků, novinářů a sociálních pracovníků, nedisponovala zpočátku (1946) žádným prostorem k výuce. A tak jí v poválečné Praze poskytl azyl cirkus Apollo na Letenské pláni Prahy VII. Dopolední výuku po nějakou dobu pak střídala večerní představení. Následný sled myšlenek již nechám na tvořivosti čtenářů. ■

Literatura:

- Novotná, V., *poznámky pro odborný článek, b. d. v. Archiv společnosti sociálních pracovníků.*
- Šálková, H., *osobní poznámky, b. d. v. Archiv Společnosti sociálních pracovníků.*
- Kodymová, P., *Sociální práce 1918–1948. Praha, Karolinum, 2014.*
- Kodymová, P., *Sociální práce 1948–1989. Nepublikovaný rukopis.*
- Archiv ČT24. *Škola v cirkuse (1946) <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10116288585-archiv-ct24/214411058210005/video/306068>.*

Výkon činností sociálního kurátora

Sociální práce jako vědní disciplína má v praxi mnoho podob. Odborníky byla různě definována, byly stanoveny přímé a nepřímé metody sociální práce, cílové skupiny osob atd. Co však sociálním pracovníkům pro každodenní výkon činností sociální práce chybí, jak to vnímám já, jsou jasně dané možnosti, oprávnění a v neposlední řadě definované kompetence a hranice. Tato pravidla musí být jasně definována, aby bylo možné správně a efektivně vyhodnotit potřeby klienta, vytvořit v případě potřeby multidisciplinární tým, zpracovat individuální plán apod. Zároveň výkon sociální práce potřebuje zpětnou vazbu, a to nejen pro sociální pracovníky samotné, ale také pro odbornou a především laickou veřejnost, která má mnohdy zkreslená očekávání, s čím jí může sociální pracovník pomoci, a s čím již nikoliv.

Text: Mgr. Marika Jelínková, metodická sociální práce Magistrátu hlavního města Prahy

Profese sociální práce se neustále rozvíjí a specializuje, stejně jako jiné vědní obory. Vymezení pozice sociálního kurátora

je tedy v současnosti nutnou a logickou definicí vycházející ze specializace činností tohoto pracovníka a zaměřením na cílovou skupinu definovanou legislativní úpravou. Pro vymezení této pozice svědčí především neustálý růst počtu klientů sociálních kurátorů a logickým vývojem

je rozvoj a „štěpení“ sociální práce dle cílových skupin. Pojmosloví „sociální kurátor“ není krokem zpět, stigmatem nebo archiválií. Praxe nám totiž jasně ukazuje, že není potřeba upouštět od zažitých, jasných pojmosloví, která mohou, především klientovi, ale i institucím, pomoci v orientaci v již tak složitém systému výkonu sociální práce ve státní správě.

Cílová skupina osob, se kterou pracují sociální pracovníci – sociální kurátoři –, není tvořena pouze osobami v nebo po výkonu trestu odnětí svobody. Dalšími cílovými skupinami sociálních kurátorů jsou osoby ohrožené sociálním vyloučením (dle § 2 odst. 6 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů), osoby propuštěné z výkonu vazby či výkonu trestu odnětí svobody, výkonu zabezpečovací detence,

osoby po ukončení léčby chorobných závislostí, osoby propuštěné z psychiatrického léčení, ze školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, osoby po odchodu z péče do dospělosti, osoby bez přístřeší, osoby žijící nedůstojným způsobem života, ale i osoby, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.

Specializaci v sociální práci lze specifikovat např. právě dle výše uvedených cílových skupin, vyplývá však především z přístupu k těmto cílovým skupinám. Každá z nich potřebuje ke zdárné spolupráci jiný přístup (např. jinak bude veden rozhovor s trestanou osobou a jinak s obětí), jiné využití vhodných metod při práci s klientem (např. jiná metoda bude využita při jednání s osobou s psychiatrickým onemocněním, jinak bude nutné komunikovat s osobou po odchodu z péče). Sociální kurátor musí nejen vhodné metody ovládat, ale dále se v těchto dovednostech sebevzdělávat a posilovat své odborné kompetence tak, aby byl profesionálem v rámci realizovaných činností sociální práce a metod a technik, které při výkonu svého povolání využívá k poskytnutí podpory a pomoci klientovi. V praxi se však ukazuje, že pro potřeby sociálních kurátorů je nabídka dalšího vzdělávání nedostačující.

Sociální kurátor v rámci své činnosti spolupracuje s celou řadou institucí a subjektů a vykonává další důležité kroky vedoucí k úspěšnému začlenění klientů do společnosti nebo za účelem prevence jejich sociálního vyloučení.

Mezi základní činnosti sociálních kurátorů, kromě poskytování základního a odborného poradenství, patří depistáž. Vyhledávání a kontaktování osob ohrožených sociálním vyloučením je základem sociální prevence, případně terciární prevence. Jedná se především o terénní sociální práci, k níž je potřebná dobrá znalost „svého“ území, míst, kde se osoby ohrožené sociálním vyloučením zdržují (nejedná se přitom jen o osoby bez přístřeší) – sídliště, lesy, parky, squaty, ale i nemocnice, komunity a věznice. Osobní kontakt s klientem a navázání důvěry na základě osobního setkání je nenahraditelné a kontakt s klientem „tváří v tvář“ je bezpochyby jedním z pilířů úspěšné spolupráce sociálního kurátora s klientem.

Sociální kurátor v rámci své činnosti spolupracuje s celou řadou institucí a subjektů a vykonává další důležité kroky vedoucí k úspěšnému začlenění klientů do společnosti nebo za účelem

Při práci s klientem v procesu trestního řízení je optimální, pokud s ním sociální kurátor pracuje v průběhu celého tohoto procesu.

prevence jejich sociálního vyloučení. Dle díky § 92 písm. b) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, se jedná o koordinaci poskytování sociálních služeb a odborného sociálního poradenství osobám ohroženým sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu, osobám, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby, a osobám, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností; přitom sociální kurátor spolupracuje se zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, s Vězeňskou službou České republiky, Probační a mediační službou České republiky, správními úřady a územními samosprávnými celky. Sociální kurátor musí ke své odborné činnosti znát možnosti sociální pomoci v území, ve kterém se při výkonu sociální práce pohybuje (např. poskytovatele sociálních služeb, neziskové organizace aj.). Přímý

kontakt s blízkými osobami a další. Včasná intervence směrem k uvězněné osobě může zamezit ztrátě sociálního zázemí, bydlení a vzniku zadluženosti. Poté následuje spolupráce s Vězeňskou službou České republiky na přípravě propuštění klienta a již v rámci penitenciárního procesu (v době uvěznění) mohou být posilovány sociální dovednosti a hledáno řešení složité sociální situace. Těmito činnostmi se sociální kurátor podílí na prevenci kriminality a zároveň na snižování recidivy.

Podobně jako byla popsána spolupráce sociálního kurátora s Probační a mediační službou České republiky a Vězeňskou službou České republiky, probíhá spolupráce i s orgány sociálně-právní ochrany dětí a mládeže a zařízeními pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Je nezbytné, zejména před ukončením pobytu (před dovršením zletilosti), klienta v zařízení navštívit a ujistit ho, že se na sociálního kurátora může kdykoliv po ukončení pobytu v zařízení s důvěrou obrátit při řešení své sociální situace. Rovněž těmito činnostmi sociální kurátor přispívá k prevenci kriminality a v některých případech i k předcházení možnému zneužívání návykových a psychotropních látek. Při této spolupráci se opět ukazuje, jak je důležité se vzdělávat ve všech výše uvedených oblastech.

Nesmíme však opomenout fakt, že sociální kurátor je s ohledem na svého zaměstnavatele také úředníkem, zaměstnancem úřadu obce s rozšířenou působností. Ráda kolegům připomínám, že jsou především sociální pracovníky se všemi morálními a etickými povinnostmi vůči klientovi a teprve poté úředníky. Tím nechci ani jeden z těchto postů snižovat, jen praxe v sociální práci bohužel často ukazuje tzv. Mertonův rolový tlak (konflikt rolí), kdy je sociální kurátor vystaven těžké situaci a postavení v konfliktu zájmů úřadu a zájmů klienta. Dovedu si však představit situaci, kdy je to obráceně – jistě se lépe jedná (především s jinými státními institucemi) se záštitou úřadu, nežli bez ní. Těší mne, že alespoň v některých případech řešených sociálními kurátory má úřad stále svou nezastupitelnou roli.

Možností a nástrojů k praktickému výkonu sociální práce příliš nezbylo, je velký nedostatek míst v pobytových sociálních službách pro osoby s nízkými příjmy, chybí nám systém sociálního bydlení, reformou dávkového systému jsme ztratili možnost ovlivnit výši poskytnutých dávek, ale to nejdůležitější máme – svoji profesionalitu, srdce na pravém místě a chuť pomoci těm, kteří naši pomoc potřebují. Za to patří všem sociálním pracovníkům velký dík. ■

Koncept paliatívnej starostlivosti a sociálna práca so zomierajúcimi

Ked' zakladateľka moderného hospicového hnutia Cicely Saunders (1918), sociálna pracovníčka a lekárka, usilovala o otvorenie prvého Hospicu sv. Krištofa v Londýne (1967), chcela predovšetkým realizovať myšlienku komplexnej starostlivosti, ktorú by v koncepte „total pain“ (celková, celostná bolesť) predstavovala odbornej i laickej verejnosti. Táto myšlienka dala základ rozvoju svetového hospicového hnutia. Reagovala tak na volanie po dôstojnom umieraní a dôstojnej smrti ako primeranej reakcie na situáciu tých, ktorí sa ocitli na konci životnej cesty. Paliatívna a hospicová starostlivosť sa nezameriava len na onkologicky chorých. Dnes sa ťažisko presunulo i na geriatrickú dlhodobú starostlivosť, kde v centre záujmu stoja ľudia často s rôznymi chronickými ochoreniami, ale i ľudia s určitým typom syndrómu demencie.

Text: Mgr. Katarína Sedlárová, PhD.,
oddelení koncepcie sociálnej práce
a vzdelávania MPSV ČR

V mnohých častiach sveta ľudia žijú a zomierajú s minimálnou alebo žiadnou paliatívnou starostlivosťou a liekmi na tlmenie bolesti. Z podrobnej štúdie, na ktorej pracovali experti na globálne zdravie¹ vyplýva, že viac ako 25 miliónov ľudí ročne, z toho 2,5 milióna detí, zomiera v obrovských bolestiach, pretože v krajine je nedostatočná paliatívna starostlivosť a obmedzený prístup k analgetikám (lieky na tlmenie bolesti). Ďalších 35 miliónov ľudí žije s chronickými bolesťami a v utpení, z toho sú skoro 3 milióny detí.

Dostupnosť paliatívnej starostlivosti je jedným zo základných ľudských práv. Každý občan má právo na jej všeobecnú dostupnosť – každý občan má právo dôstojne zomierať. Starnutie, dôstojné zomieranie a smrť sa nás týkajú. Naša spoločnosť i sociálna práca ako profesia stojí pred radou výziev, ktoré nemôže ignorovať. Výzvy ako zabezpečiť kvalitnú a optimálnu starostlivosť o tých najslabších a najbezbrannejších – o zomierajúcich.

KONCEPT „DOBŘÉHO ZOMIERANIA“ – PALIATÍVNA STAROSTLIVOSŤ

Smrť a smútok sú témy veľmi osobné, intímne a len zdanlivo majú málo spoločné so „spoločnosťou“. Ich sociálny význam však nemožno prehliadať. Ako zabezpečiť podmienky pre dôstojné zomieranie? Ako zvyšovať kvalitu starostlivosti o zomierajúcich? Aká je optimálna, vyhovujúca

starostlivosť o zomierajúcich? Aké sú optimálne hospicové služby? Aká je optimálna, vyhovujúca starostlivosť o pracovníkov? Ak budeme lepšie rozumieť tomu, cez čo zomierajúci človek prechádza, čo potrebuje, čo cíti, čo mu prekáža – budeme vedieť vytvoriť lepšie podmienky pre dôstojné zomieranie.

Moderná paliatívna starostlivosť sa neponerá na trpiaceho, ťažko chorého, zomierajúceho človeka len z medicínskeho pohľadu. S veľkou vážnosťou sa zaoberá jeho psychickými, sociálnymi, duchovnými i kultúrnymi potrebami, ktoré sa neustále snaží prispôbovať špecifickej individualite chorého človeka. Paliatívna starostlivosť ctí a chráni život. Umieranie a smrť považuje za normálny proces, smrť neodďaľuje ani neurýchľuje. Usiluje sa o zachovanie maximálnej možnej kvality života až do smrti. Zahŕňa hodnotu autonómie a dôstojnosti človeka, potrebu individuálneho plánovania a rozhodovania a multiprofesný prístup². Paliatívna starostlivosť založená na spolupráci multidisciplinárneho tímu môže byť poskytovaná na rovnako vysokej úrovni v nemocnici alebo v domácom či náhradnom sociálnom prostredí. Dôstojné, dobré zomieranie a smrť v sebe vždy zahŕňujú kvalitu poskytovanej starostlivosti a pacientovo/klientovo subjektívne hodnotenie a prežívanie konca života. Špecializovanú paliatívnu starostlivosť je možné poskytovať iba na základe neustálej komunikácie a spolupráce rôznych profesií a odborov, s cieľom zaistiť fyzickú, psychickú, sociálnu a duchovnú podporu³.

Rada štátov sveta hovorí o nutnosti implementácie paliatívnej starostlivosti do zdravotného a sociálneho systému. Charakteristikou paliatívnej starostlivosti je integrácia zdravotných a sociálnych služieb. V ČR nie je zo strany zákonodarcov nazerané na oblasť paliatívnej starostlivosti ako na svojbytnú oblasť poskytovania zdravotnej a sociálnej starostlivosti, ktorá vyžaduje koncepčný prístup.

V súčasnosti chýba ucelená právna úprava, ktorá by odpovedala medzinárodným a európskym predstavám o hospicovej starostlivosti. Hospicovej starostlivosti sa dotýkajú najmä právne úpravy v oblasti zdravotnej a sociálnej – zákon č. 48/1997 Sb., o verejnom zdravotníom pojištění, zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotných službách, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálnych službách, vyhláška č. 505/2006 Sb., k provedení zákona o sociálnych službách.

PALIATÍVNA STAROSTLIVOSŤ V PROSTREDÍ POBYTOVÝCH SLUŽIEB PRE SENIOROV – SOCIÁLNA PRÁCA SO ZOMIERAJÚCIMI

Starnutím populácie význam paliatívnej starostlivosti v domovoch pre seniorov (ďalej DS) rastie. Do pobytového zariadenia pre seniorov v prvom rade ľudia neprídu zomrieť, ale pokiaľ možno, príjemne prežiť poslednú časť svojho života. Sociálni pracovníci a ostatní členovia tímu v pobytových službách by mali ponúknuť klientom kvalitu života až do samotného konca, teda i v zomieraní. Paliatívna filozofia a hospicová kultúra sa stále častejšie stávajú jedným z konceptov v sociálnych službách. Sociálna práca je neoddeliteľnou súčasťou paliatívnej starostlivosti. Pomôcť pochopiť zmysel utrpenia môže byť niekedy najväčšou pomocou poskytnutou chorému a jeho rodine. To však vyžaduje ľudský a súčasne profesionálny prístup a dobrú tímovú prácu všetkých zúčastnených. Sprevádzanie zomierajúceho je nesmierne náročné, no na druhej strane pridáva veľa múdrosti a zrelosti, učí sprevádzajúceho poznávať pravé hodnoty a mení rebríček hodnôt.

¹ Knaut, F. M. et al. 2017. Alleviating the access abyss in palliative care and pain relief – an imperative of universal health coverage: the Lancet Commission report.

² V súlade s European Association for Palliative Care, 1998; Palliative Care – A Human Right, 2013.

³ V súlade s Clinical Standards Board for Scotland. Clinical standards for Specialist Palliative Care, 2002.

Výskumná štúdia z roku 2011 „*A Measure of Palliative Care in Nursing Homes*“ ukázala, že paliatívna starostlivosť v DS vedie k lepšiemu riešeniu symptómov ochorenia, k väčšej spokojnosti klientov a tiež k menšej záťaži a lepšiemu pocitu z práce u zamestnancov. Vzdelanie pracovníkov v DS v paliatívnej starostlivosti môže viesť k zníženiu agresívnej liečby a intervencií na konci života, k zníženiu pravdepodobnosti hospitalizácie a pod.⁴ „Pochopenie prognózy u terminálne chorých pacientov má vplyv na rozhodovanie o liečbe. Správne pochopenie prognózy a cieľov liečby môže pomôcť pri liečebných rozhodnutiach“, uvádzajú výsledky ďalšej vedeckej štúdie o rannej paliatívnej starostlivosti⁵.

Záver života je často náročný práve na základe nedostatočného včasného plánovania, zbytočných lekárskeho zásahov a s nimi spojeným diskomfortom, ktorý prispieva k zlepšeniu vyhládok len veľmi málo alebo vôbec. Optimálnou cestou je využívanie možnosti vzdelávania v paliatívnej starostlivosti pre zamestnancov pobytočných zariadení, stáží v hospicioch, spolupráca s odbornými organizáciami a pod. Ďalším riešením môže byť mobilný paliatívny tím poskytujúci starostlivosť priamo v DS, prípadne môže byť i súčasťou nemocnice ako jedno z „oddelení“ (mobilná špecializovaná starostlivosť funguje od roku 2014 napríklad v nemocnici v Ústí nad Labem).

Sociálni pracovníci v pobytočných službách neboli pôvodne pripravení na to, že budú pomáhať v „dobrom zomieraní“, ale naopak v dobrom a kvalitnom živote. A pritom paliatívna starostlivosť sa zameriava hlavne na kvalitu života a zachovávanie dôstojnosti, i keď tento život preukázateľne končí.

Sociálny pracovník poskytuje svoju podporu chronicky chorým, zomierajúcim a ich príbuzným a pozostalým. Sociálna práca so zomierajúcimi je predovšetkým sprevádzanie a práca so stratami. Tie ťažko chorý človek a jeho rodina utrpí od zdedovania diagnóz a nepriaznivých prognóz mnoho. Uplatňuje sa v lôžkových a mobilných hospicioch, v nemocniciach, v liečebniach dlhodobých chorých, v pobytočných zariadeniach. Hlavný záujem sociálneho pracovníka v paliatívnej starostlivosti sa zameriava na zlepšenie kvality života chorého. Klienta

Sociálny pracovník môže byť skutočnou oporou zomierajúcemu len vtedy, ak má vyriešený svoj vlastný postoj k zomieraniu a smrti. Schopnosť niest'/učiť sa niest' bremeno vlastnej smrteľnosti s trpezlivosťou a dôstojnosťou.

vníma ako experta na svoj vlastný život a svoju vlastnú situáciu, podporuje jeho vyrovnávanie sa so stratami a sprevádzanie ho v jeho rozhodnutiach. Zameriava sa na hodnotenie a riadenie potrieb klientov a ich rodín, ako napr. finančné problémy, organizačné problémy, rodinné krízy. Cieľom je pomôcť rodinám konfrontovať sa s týmito problémami. Sociálni pracovníci hrajú tiež kľúčovú rolu v koordinácii dobrovoľníkov.

Sociálna práca zohľadňuje klienta v kontexte celého jeho života a jeho životnej situácie pomocou špecifických metód (individuálna pomoc, skupinová práca, komunitná práca, systémová práca, Case-Management) a profesionálnych kompetencií (schopnosť komunikácie, motivačné rozhovory, krízová intervencia, vrelosť, umenie počúvať, súcitiť, trpezlivosť, sprevádzanie podľa jednotlivých fáz zomierania apod.).

Sociálny pracovník môže byť skutočnou oporou zomierajúcemu len vtedy, ak má vyriešený svoj vlastný postoj k zomieraniu a smrti. Schopnosť niest'/učiť sa niest' bremeno vlastnej smrteľnosti s trpezlivosťou a dôstojnosťou. Zároveň hľadať stratégie, ktoré umožnia zachovať psychickú stabilitu, i napriek možnej extrémnej záťaži, ktorú môžu zapríčiniť nadmerné psychické a emočné nároky v sociálnej práci so zomierajúcimi. Považovanie etického rozhodovania a posudzovania v profesionálnej hospicovej praxi je náročná na zachovanie sa v konkrétnych situáciách v práci s pacientom. Sociálny pracovník prevezme osobnú zodpovednosť za svoj profesionálny rozvoj a zvyšovanie kompetencií v súlade s Etickým kódexom sociálneho pracovníka, ktorého kľúčové zásady sú potrebné k podpore tejto praxe.

CASE MANAGEMENT V SOCIÁLNEJ PRÁCI SO ZOMIERAJÚCIMI

Sociálna práca so zomierajúcimi naprieč rôznymi zariadeniami je v ČR stále

neurčitá – náčrt odborných požiadaviek je zrejmy, ale nie záväzný.

„Kontinuita starostlivosti v závere života – optimálna nadväznosť zariadení, odborníkov, služieb, s ktorými klienti prichádzajú do kontaktu, ovplyvňuje kvalitu paliatívnej starostlivosti“, vyplýva z výsledkov nášho rozsiahleho výskumu zameraného na riaditeľov a pracovníkov českých mobilných a lôžkových hospicov⁶. Vo Veľkej Británii sa uskutočnil v roku 2013 projekt s názvom „*Palliative and end of life care Priority Setting Partnership*“, v ktorom jedna z otázok bola zameraná na zisťovanie potreby zaistenia kontinuity starostlivosti na konci života špeciálne určeným koordinátorom starostlivosti. Výsledky potvrdzujú, že je vhodné uvažovať o roli koordinátora starostlivosti (case manager), ktorý by mal na starosti konkrétneho klienta, ktorého by sprevádzal celým systémom, a bol by prostredníkom tam, kde je to potrebné. Sociálni pracovníci nadobúdajú už vzdelaním takmer všetky kompetencie potrebné pre prácu so zomierajúcimi naprieč rôznymi zariadeniami. Práve sociálny pracovník ako profesionál je schopný a pripravený koordinovať prípad.

Jednou z vhodných a ešte stále málo používaných metód v sociálnej práci so zomierajúcimi je Case management (ďalej CM). CM je koordinovaná činnosť smerujúca k podpore klienta, a to za účasti všetkých dostupných zdrojov (rodina, odborníci, sociálne a zdravotné služby apod.)⁷. Odborná sociálna práca je vhodná pre oblasť hospicov z dôvodu možného použitia metódy CM, ktorá smeruje k napomáhaniu klientovi k sebauschopňovaniu. Môžeme povedať, že rola case manažera v paliatívnej starostlivosti je vlastne logickým vyústením práce sociálneho pracovníka, pretože je jednoducho uskutočniteľná a zároveň patrí medzi efektívne stratégie v starostlivosti o zomierajúceho. Sociálny pracovník ako Case-Manager je sprostredkovateľ a koordinátor, porad-

⁴ Thompson S. et al. 2001. A Measure of Palliative Care in Nursing Homes In Journal of Pain and Symptom Management, vol. 41, Issue 1, pages 57–67.

⁵ Temel S. et al. 2011. Longitudinal Perceptions of Prognosis and Goals of Therapy

in Patients With Metastatic Non-Small-Cell Lung Cancer: Results of a Randomized Study of Early Palliative Care, Journal of clinical oncology, vol. 29, n. 17.

⁶ Tomeš, Dragomírečká, Sedlářová, Vodáčková. Rozvoj hospicové péče a její bariéry. Univerzita

Karlova v Praze, 2015.

⁷ Solářová, H. 2014. Case management aneb případové konference v praxi. Pardubice: Benepal, a. s., s. 4.

ca a sprevádzajúca podpora (i v pomoci pozostalým), zmocnenec a obhajca (pri presadzovaní záujmov klienta)⁸. Sociálny pracovník ako Case manager sa zameriava na celú problémovú situáciu a spôsob riešenia problému je „koordinovaný“.

CM je integrálnou súčasťou sociálnej práce. Ide o oblasť špeciálnych postupov v rámci zdravotníctva a sociálnych služieb. Úlohou case manažéra je zhodnotiť potreby klienta a jeho rodiny, monitorovať, prehodnocovať a zvažovať výber vhodného komplexu služieb a zároveň zameriavať pozornosť na bio-psycho-sociálno-duchovný status klienta. Sociálny pracovník v roli case manažéra poskytuje komplexnú starostlivosť klientovi podľa princípov ekosociálnej teórie (osoba v prostredí). Rola case manažéra v paliatívnej starostlivosti sa vyznačuje štandardami prijatými Národnou asociáciou sociálnych pracovníkov⁹: Etika a hodnoty (Etický kódex sociálneho pracovníka ako „vodítko“ pre etické rozhodovanie v praxi CM), kvalifikácia, vedomosti, kultúrne a lingvistické kompetencie, hodnotenie (zapojenie klientov a jeho blízkych do procesu rozhodovania, pomoci iden-

tifikovať ciele apod.), plánovanie služieb, ich implementácia a monitoring, advokácia a vedenie (presadzovanie a obhajoba práv klientov, podpora prístupu klientov k zdrojom, k sociálnej podpore a službám), interdisciplinárna a interorganizačná spolupráca (spolupráca medzi kolegami a organizáciami), evaluácia vlastnej praxe a jej zlepšovanie (hodnotenie vhodnosti a efektívnosti služieb), uchovávanie záznamov, udržateľnosť práce/profesie, profesionálny rozvoj a kompetencie (zodpovednosť za svoj profesionálny rozvoj, zvyšovanie kompetencií).

CM je integrálnou súčasťou sociálnej práce.

K ZÁVERU

Demografický vývoj porastie k masívnemu nárastu ľudí vo vysokom veku a teda aj osôb, ktoré budú potrebovať geriatrickú, paliatívnu starostlivosť. Je potrebné zvýšiť kvalitu zomierania všade tam, kde ľudia zomierajú. To znamená rozmýšľať o paliatívnych oddeleniach, o nemocni-

ciach, domovoch pre seniorov, liečebniach dlhodobo chorých a pod., ktoré síce neplnia funkciu hospicov, ale domnievam sa, že tak by sa zvýšila dostupnosť a kvalita paliatívnej starostlivosti, čo potvrdzuje dobrá prax napríklad v Rakúsku¹⁰, v Írsku¹¹, v Nemecku¹² alebo v Británii¹³.

Paliatívna starostlivosť má svoje nezapustiteľné miesto v sociálnych službách a teda i v sociálnej práci, tak ako to potvrdzujú mnohé výskumné štúdie a vlastná prax so zomierajúcimi. Sociálna práca a sociálne služby môžu spojiť výhody súčasnej medicíny najmä v oblasti tláenia bolesti a ďalších fyzických symptómov a vytvoriť dôstojný priestor pre „sociálnu“ časť záverečnej etapy života. Dôstojnosť patrí k základným hodnotám ľudskej existencie a považuje sa za najväčšiu hodnotu súvisiacu s kvalitou života, zdravotným stavom a poskytovaním zdravotných a sociálnych služieb. Spoločnými silami meniť situáciu v starostlivosti o ťažko chorých a zomierajúcich nielen v našej krajine, ale i v krajinách, kde ľudia nemajú prístup k tejto starostlivosti, kde je hĺbka extrémneho utrpenia spojená s chudobou a nerovnosťou. ■

⁸ Student, J., CH- Mühlum, A. – Student, U. 2006. Sociální práce v hospici a paliativní péče. Vyšehradská: H & H. 161 s.

⁹ National Association of Social Workers. 2013. NASW Standards for Social Work Case Management. Washington, DC, NASW, 2013.

¹⁰ Berufsprofil für die Sozialarbeit im Rahmen

von Hospiz und Palliative Care, 2002. Hospiz Österreich.

¹¹ A Baseline Study on the Provision of Hospice / Specialist Palliative Care Services in Ireland, 2006.

¹² Deutsche Gesellschaft für Palliativmedizin, Profil – Soziale Arbeit in Palliative Care, 2012.

¹³ Moreno, J. M. et al. 2008. Policy Department Economic and Scientific Policy. Palliative Care in the European Union. European Parliament's Committee on the Environment, Public Health and Food Safety. 86 p.

Reakce na příspěvek Úřadu práce ČR „Veřejná služba pomáhá i v sociální oblasti“ uveřejněný v podzimním čísle 11/2017

Dovoluji si kriticky reagovat na příspěvek v podzimním čísle Listů sociální práce a přispět do diskuze svými zkušenostmi sociálního kurátora pro dospělé, jehož cílová skupina jsou právě příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi – tedy osoby, vůči kterým jsou opatření jako veřejná služba směřovány.

Text: Mgr. Michal Volák, DiS.

Jakýsi pokus o plošné zavedení veřejné služby pro osoby „dlouhodobě“ evidované jako uchazeči o zaměstnání proběhl již před více než pěti lety. Tento pokus skončil nálezem Ústavního soudu ze dne 27. listopadu 2017 sp. zn. Pl. ÚS 1/12, kterým Ústavní soud zrušil ustanovení v záko-

ně o zaměstnanosti, podle kterého mohl úřad práce nabídnout veřejnou službu pod pohrůžkou sankčního vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání té osobě, která je evidovaná déle než dva měsíce.

V té době jsem měl přímou zkušenost s represivností a nadbytečností této povinnosti. Osoby, které byly posílány na výkon veřejné služby, spojovalo pouze jedi-

né – byly déle než dva měsíce v evidenci jako uchazeči o zaměstnání. Do hledáčku úřadu práce se tak dostali nejen příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi, ale například i lidé po padesátce, kteří v období po finanční krizi měli potíže s hledáním zaměstnání (pro ilustraci uvádím situaci ženy, která dlouhodobě pečovala o svého nemocného muže, a po jeho smrti a po odejmutí příspěvku na péči se ocitla v evidenci jako uchazečka o zaměstnání a byla zařazena do veřejné služby). Podotýkám, že tito lidé sice museli každý den docházet na pracoviště přidělené úřadem práce a vykonávat zde většinou

neodbornou manuální práci zdarma, avšak nedostávali žádný příspěvek na dopravu do práce ani příspěvek na stravování v práci.

Současná podoba veřejné služby vychází z podoby veřejné služby, která fungovala pro příjemce dávek pomoci v hmotné nouzi před rokem 2011. Zjednodušeně lze říci, že příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí – se v případě, že nebude v minimálním rozsahu alespoň dvaceti hodin týdně vykonávat veřejnou službu, po šesti měsících sníží částka živobytí z životního minima na existenční minimum. Zákon o pomoci v hmotné nouzi u některých osob nezkoumá možnost zvýšit si příjem vlastní prací (starobní důchodci, osoby v II., III. nebo IV. stupni závislosti, nezaopatřené děti aj.).

Veřejná služba tedy nedopadne na každého uchazeče o zaměstnání, ale jen na příjemce dávek pomoci v hmotné nouzi. Příspěvek úřadu práce však vykresluje veřejnou službu v zářivých barvách (jako jsou popisované zeleno oranžové vesty nezaměstnaných), ale já si dovolím na základě svých vlastních zkušeností veřejnou službu podrobit kritice.

BOD 1.

Přestože se o znovuzavedení veřejné služby do praxe vědělo s předstihem, situace v únoru 2017 na úřadech práce podle toho nevypadala. Od února 2017 byla informace o veřejné službě dostupná v písemné podobě na pracovištích úřadu práce, ale pracovníci úřadu nevěděli, jak konkrétně mají pracovat s případnými zájemci, nebyla zajištěna pracovní místa pro výkon veřejné služby a asi se čekalo, jak se to „vyvrbí“ dál.

BOD 2.

Samozřejmě je žádoucí motivovat příjemce sociálních dávek k tomu, aby si byli schopni zajistit příjem vlastním přičiněním (zpravidla příjmem ze zaměstnání). Jako sociální kurátor toto se svými klienty řeším opakovaně. Velmi kriticky se ale stavím k plošným opatřením, která v podstatě pouze ukládají nové povinnosti a působí represivně. V současné době je v ČR historicky jedna z nejnižších nezaměstnaností. Položme si tedy otázku, proč některé osoby stále zůstávají nezaměstnané. Jedná se vždy o nezáměr těchto osob o práci nebo hraje roli více faktorů, například psychiatrické onemocnění, zdravotní znevýhodnění nebo zdravotní postižení (které však není takového rozsahu, aby osoba byla invalidní v nejvyšším, třetím stupni), nedostatečné pracovní kompetence, bezdomovectví (ze stanu ve křoví se špatně dochází do práce), obavy z ko-

Veřejná služba tedy nedopadne na každého uchazeče o zaměstnání, ale jen na příjemce dávek pomoci v hmotné nouzi. Příspěvek úřadu práce však vykresluje veřejnou službu v zářivých barvách (jako jsou popisované zeleno oranžové vesty nezaměstnaných), ale já si dovolím na základě svých vlastních zkušeností veřejnou službu podrobit kritice.

munikace se zaměstnavatelem? Pokud připustíme, že se jedná o soubor různých faktorů, které člověka mohou na trhu práce znevýhodňovat, tak si položíme i otázku, zda podobná opatření, jako je faktická povinnost veřejné služby, jsou vhodným prostředkem k motivaci a ke zvyšování kompetencí těchto osob.

Úřad práce může argumentovat, že zákon o pomoci v hmotné nouzi pamatuje i na osoby, u kterých nezkoumá možnost zvýšit si příjem vlastní prací například z důvodu věku nebo invalidity. U klientů sociálního kurátora se však setkává mnoho hendikepujících faktorů najednou, které jednotlivě samy o sobě nezakládají například invaliditu třetího stupně, ale ve svém spolupůsobení klienta prakticky vylučují z trhu práce.

BOD 3.

Za ještě závažnější problém však považuji to, že pokud stát stanoví příjemci faktickou povinnost, tak musí být schopen zajistit, aby ji příjemce mohl splnit. Toto současná podoba zákona příjemcům dávek pomoci v hmotné nouzi v žádném případě neumožňuje a ke snížení částky živobytí dojde i v tom případě, kdy úřad práce příjemci dávky místo ve veřejné službě není schopen nabídnout.

Je sice hezké, že ve svém příspěvku úřad práce píše, jak aktivně (i opakovaně) oslovuje obce a další subjekty, zároveň tím ale poukazuje na fakt, že není schopen zajistit pracovní místa pro výkon veřejné služby. Přiznává tím, že byl dosud schopen zajistit místa pro výkon veřejné služby pouze pro zlomek příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi. Úřad práce ve svém příspěvku také uvádí, že eviduje na celou ČR 6 858 pozic, což je v hrubém nepoměru k počtu vyplacených dávek příspěvku na živobytí. Fakticky tedy není schopen nabídnout možnost veřejné služby všem příjemcům dávky, a to i přesto, že ji jako povinnost vyžaduje a deklaruje teoretickou možnost zvýšení částky živobytí o 605 Kč.

Může mi být oponováno tím, že ne u všech příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi je zkoumána snaha zvýšit si příjem

vlastní prací. S tímto jsem se snažil vypořádat výše. V době psaní svého příspěvku jsem však měl k dispozici pouze údaje o celkovém počtu vyplacených příspěvků na živobytí, nikoliv o tom, u kolika příjemců se zkoumala možnost zvýšení příjmu vlastní prací a kolika příjemcům klesla částka živobytí z důvodu, že jim nebylo nabídnuto místo ve veřejné službě nebo nějaká jiná alternativa.

BOD 4.

Obecně změny v zákonu o pomoci v hmotné nouzi, kterých jsem byl za dobu svého působení v oboru svědkem (do roku 2012 jsem byl sám zodpovědný za výplatu dávek pomoci v hmotné nouzi), odráží současný diskurz o sociálních problémech a chudobě v části společnosti. V některých diskuzích se o příjemcích sociálních dávek nově hovoří jako o parazitech a dochází k jejich objektivizaci. Takzvané zneužívání sociálních dávek částí jejich příjemců je namísto individuálního přístupu řešeno plošným zaváděním výplaty dávek formou poukázek na nákup. Problém s koncentrací chudoby na ubytovnách není řešen nabídnutím vhodnější a méně sociálně vylučující alternativy bydlení, ale odejmutím dávky na bydlení konkrétním osobám.

ZÁVĚR

V textu jsem ze svého pohledu a na základě svých profesních zkušeností uvedl některé aspekty veřejné služby, které považuji za velmi problematické a nedořešené a které ve svém důsledku mohou být pro práci s klientem kontraproduktivní. Z některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi je patrná snaha o přiblížení se životní realitě našich klientů. V jiných ustanoveních naopak vnímám jakousi paušalizaci a snahu o nalezení „biče“ na příjemce dávek.

Při rozhodování o podobě podobných opatření je zásadní, aby zazněl i hlas sociálních pracovníků. *Domnívám se, že v současné době k tomu dostatek příležitosti nemají a ani nejsou zvyklí takové příležitosti dostávat a požadovat je.* ■

seni

Inkontinence pod kontrolou

SENI CARE – KOMPLEXNÍ PÉČE O SUCHOU A CITLIVOU POKOŽKU

JEMNÉ ČIŠTĚNÍ

REGENERACE A AKTIVACE

ÚČINNÁ OCHRANA

SENI INKONTINENCE POD KONTROLOU

LEHKÁ INKONTINENCE

STŘEDNÍ INKONTINENCE

TĚŽKÁ INKONTINENCE

V ČR vzniká síť pomoci ohroženým dětem a rodinám

Několik tisíc rodin v ČR se potýká s problémy a potřebuje včasnou a dostupnou pomoc tak, aby nedošlo k ohrožení dětí nebo jejich odebrání. Podpůrnou sítí, která může takové rodiny zachytit, tvoří nejčastěji škola, lékaři nebo sociální pracovníci.

Text: Petr Habáň, tiskový mluvčí MPSV ČR

K podpoře jejich vzájemné spolupráce a dalšího rozvoje sítě působí ve více než 120 obcích a v 11 krajích tzv. lokální síť. Jsou to proškolení pracovníci projektu MPSV „Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany dětí“, jejichž hlavním úkolem je propojit všechny místní aktéry a sjednotit postupy směřující k ochraně ohrožených dětí.

„Systém ochrany ohrožených dětí je v České republice rozdělen mezi rezorty práce a sociálních věcí, školství a zdravotnictví. Aktéři při vzájemné spolupráci v rámci sítě proto musejí překonávat některé bariéry. Jak ale ukazuje mimo jiné i zahraniční praxe, právě týmová práce je nejefektivnějším řešením,“ uvedla ministryně práce a sociálních věcí Michaela

Marksová. Síťování služeb je podle jejích slov primárně úkolem orgánů sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), které ale často nemají dostatečné kapacity a také se nezaměřují na děti, které zatím nespádají do kategorie ohrožených.

Síťování služeb je v zahraničí ověřenou a zavedenou praxí. Konkrétní poznatky byly představeny na mezinárodní konferenci **ProSítování k rozvoji služeb pro ohrožené děti a rodiny**, kterou 22.–23. 11. pořádalo MPSV. Odborníci ze Severního Irsku zde představili své zkušenosti ze včasné práce s ohroženou rodinou (tzv. Family Support Hub), která se zaměřuje na zprostředkování místních pod-

půrných služeb rodinám s dětmi na míru, a to podle jejich potřeb. Čeští lokální síťáci ukázali, jak podpořili spolupráci místních aktérů sítě, ať už se jednalo o situace týkající se rozvodových sporů o děti či lepší informovanost škol o dostupných nabídkách pomoci ohroženým dětem.

Právě důraz na uplatňování partnerského přístupu a dohodu s rodiči ze strany úřadů zmínil jako jeden z trendů, který se objevuje v zahraničí, expert v oblasti práv dětí Miloslav Macela. Představil jeden z výstupů projektu – analýzu zaměřenou na inovativní služby pro rodiny a děti v ČR, která popisuje nejnovější zahraniční přístupy k poskytování služeb rodinám s dětmi a možnost jejich přenosu do prostředí ČR. Konkrétně jde např. o dánský systém péče o těhotné ženy a ohrožené děti v prvních měsících po narození nebo větší dostupnost sociální práce a služeb rodinám s dětmi.

Právě důraz na uplatňování partnerského přístupu a dohodu s rodiči ze strany úřadů zmínil jako jeden z trendů, který se objevuje v zahraničí, expert v oblasti práv dětí Miloslav Macela.

Výstupy a informace z mezinárodní konference „ProSítování k rozvoji služeb pro ohrožené děti a rodiny“, stejně jako další informace týkající se transformace systému péče o ohrožené děti, najdete na webových stránkách www.pravonadetstvi.cz. ■

INZERCE

Novinky z Portálu

obchod.portal.cz

KNIHKUPECTVÍ PORTÁL: Praha 1, Jindřišská 30 / Praha 8, Klapkova 2

portál

PROFESNÍ SVAZ SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR (APSS ČR) vznikla v roce 1991 a sdružuje více než 1029 organizací a 2337 registrovaných sociálních služeb. Je nezávislým spolkem právnických a fyzických osob sledujícím jako základní cíl rozvoj a zvyšování úrovně sociálních služeb. APSS ČR je největší profesní asociací sdružující poskytovatele sociálních služeb v České republice.

Součástí APSS ČR je Profesní svaz sociálních pracovníků v sociálních službách

Hlavní činnost profesního svazu je:

- Podpora sociální práce jako profese
- Reflexe aktuálních témat
- Monitoring specifických problémů sociálních pracovníků v sociálních službách
- Zajištění informací pro členy svazu
- Příprava připomínek k související legislativě
- Platforma pro výměnu zkušeností
- Organizace odborných setkání, kulatých stolů, vzdělávacích seminářů a konferencí
- Spolupráce s ostatními sekcemi a svazy APSS ČR
- Spolupráce se vzdělávacími institucemi
- Publikační činnost v oblasti sociální práce

Hlavní výhody členství:

- Informace o novinkách v řešené oblasti nejméně 2× ročně
- Zvýhodněné účastnické poplatky na vzdělávací akce, kulaté stoly, semináře, konference

Výhody členství – získám ZDARMA:

- Listy sociální práce v ceně 199 Kč/rok
- Účast na odborné konferenci v ceně 1000 Kč

Základní roční členský poplatek:

- 390 Kč/osobu

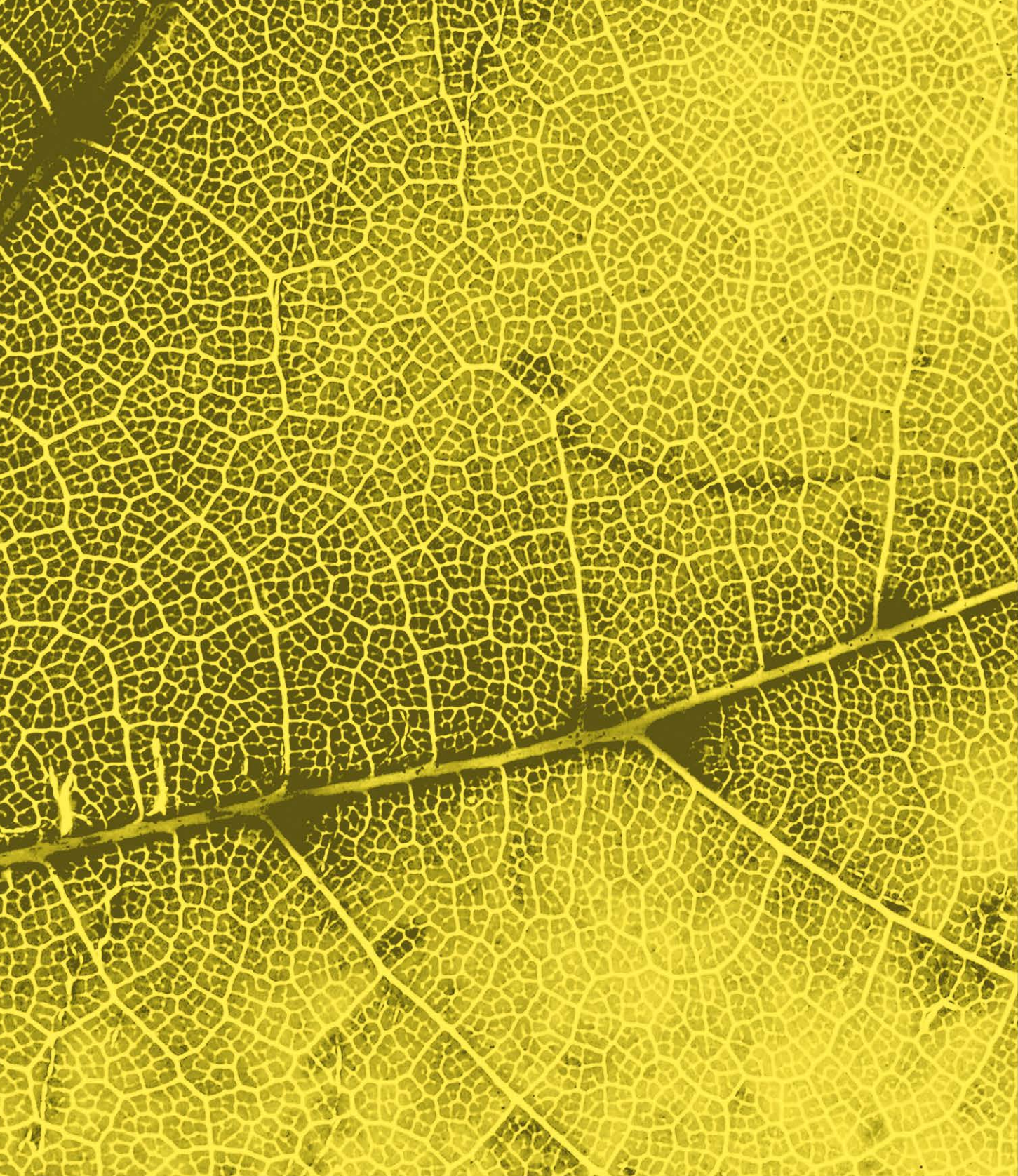

Profesní svaz sociálních pracovníků v sociálních službách

Více informací vám poskytne kancelář APSS ČR

Ing. Mgr. Alice Švehlová – výkonná ředitelka APSS ČR | Vančurova 2904, 390 01 Tábor
reditelka@apsscr.cz | tel./fax: 381 213 332 provolba 04, mobil: 725 392 749 | www.apsscr.cz

www.apsscr.cz/profesni-svaz-socialnich-pracovniku | www.facebook.com/psssvss/

prosinec 2017
www.apsscr.cz
www.listysp.cz